

glasilo

vrhovnega sveta

leto XC september–december 2009

405

Pascual Chávez

»Don Boskov naslednik: sin, učenec, apostol«

ČLOVEŠKA IN DUHOVNA PODOBA BLAŽENEGA MIHAELA RUE

Ob stoletnici njegove smrti

Pascual Chávez V.

»Don Boskov naslednik: sin, učenec, apostol«

Človeška in duhovna podoba blaženega Mihaela Rue

GVS 405

Naslov izvirnika

«Successore di Don Bosco: figlio, discepolo, apostolo»

Figura umana e spirituale del beato Michale Rua

Nel centesimo anniversario della sua morte

v: Atti del Consiglio Generale (Glasilo vrhovnega sveta)

letu XC, september–december 2009, št. 405

Atti del Consiglio Generale je uradni organ animacije
in obveščanja za salezijansko družbo

Prevedel: prof. Stane Okorn SDB

Uredil: Marjan Lamovšek SDB

Računalniški prelom: Marko Suhoveršnik SDB

Izdal in razmnožil: Salezijanski inšpektorat, Ljubljana

Namesto rokopisa za člane salezijanske družbe

Ljubljana, 2009

Pascual Chávez

»Don Boskov naslednik: sin, učenec, apostol«

**ČLOVEŠKA IN DUHOVNA PODOBA
BLAŽENEGA MIHAELA RUE**

Ob stoletnici njegove smrti

Predragi sobratje!

Že kar nekaj časa vam nisem pisal. Ne zaradi moje malomarnosti in še manj zaradi pomanjkanja volje; nasprotno, saj veste, kako vas imam rad in vas nosim v svojem srcu. Ko sem obiskoval inšpektorije, sem ponovno opazil, da okrožnice kakor sicer različni družbeni dokumenti potujejo z različno hitrostjo. To je odvisno od različnih razlogov, ne nazadnje zaradi poznih prevodov. Zgodi se tedaj, da se sporočila kopičijo in nazadnje so v nevarnosti, da jih sploh ne berejo. Tako zamujamo priložnost, da bi okrepili svojo karizmatično identiteto in skupno razmišljali o svojem življenju in svojem poslanstvu. Ko smo torej o tem govorili na vrhovnem svetu, sem se odločil, da bom skrajšal vsakoletne okrožnice na tri namesto dosedanjih štirih. Ena od teh bo posvečena predstavitvi in razlagi vezila. Tudi Glasilo vrhovnega sveta bo izhajalo na štiri mesece, in sicer januarja, maja in septembra. Želim si, da bi ta odločitev pomagala, da bomo bolje vrednotili našo salezijansko literaturo, jo poglobili in bo obrodila sadove. Samo tako bo dosegla temeljni cilj, da v Družbi ustvari »salezijansko kulturo«.

V tem času se je zgodilo precej pomenljivih in zanimivih stvari, ki so vključevale posebno vrhovnega predstojnika, kar ste lahko spremljali po ANS-e na našem spletu *sdb.org*, v nekaterih primerih po televizijskem prenosu ali po neposrednem poročanju. Naj vas spomnim na nekatere: pridiganje duhovnih vaj ravnateljem inšpektorij ICC, ICP, ILE, INE, ki spadajo v pokrajino Italija in Bližnji vzhod, kar je ena najpomembnejših oblik služenja vrhovnega predstojnika, ki ima za poseben cilj pospeševati

rast poklicev; udeležba na »prazniku mladih« inšpektorije INE v Jesolo, ki mi je ponudila priložnost videti in ceniti eno od bolj uspešnih mladinskih pastoralnih izkušenj; srečanje z inšpektorji Poljske in vzhodnega okrožja, na katerem smo skupno razmišljali o odnosu teh inšpektorij z inšpektorijami pokrajine Severne Evrope in s preostalo Evropo ter z vrhovnim predstojnikom in vrhovnim svetom o novih razmerah, ki so tako različne od časov nacizma in komunizma, v katerih te inšpektorije živijo danes salezijansko karizmo, ter o vlogi teh inšpektorij v »Načrtu Evropa«; obisk okrožja »Vzhod«, z namenom, da bi poglobil izzive in predloge inšpektorialnega sveta, ukrajinske delegature in drugih delov okrožja, da bi podali smernice, ki jih je treba podati v tem trenutku.

Udeležil pa sem se še drugih dogodkov: obhajanje 150. obletnice ustanovitve družbe v inšpektoriji ICP Turin, ki je na neki način znamenje tega, kar doživljajo inšpektorije in kar bo doseglo višek 18. decembra, ko smo povabljeni, da bomo obnovili svojo redovno izpoved; udeležil sem se prvega *Foruma* SMG v novem okrožju ICC ob petdesetletnici posvečenja don Boskove cerkve v Cinecittà ter začetka romanja don Boskove krste; sklep narodnega kongresa španskega Združenja Marije Pomočnice v Akbacete; pridiganje duhovnih vaj inšpektoriji v Valenciji in obisk sevilske inšpektorije; udeležil sem se raznih srečanj Združenja vrhovnih predstojnikov kot predsednik in v pri polletni skupščini s temo »Zemljepisne in kulturne spremembe v Cerkvi in v posvečenem življenju: izzivi in cilji«; junijska in julijska plenarna seja vrhovnega sveta, skupaj z romanjem po Pavlovih stopinjah; sprejem svetega očeta v naši počitniški hiši v Les Combes (izg. lé kō^mbə); nazadnje pa še prva seja Komisije za »Progetto Europa«.

Z veseljem začenjam to novo obdobje našega medsebojnega obveščanja s pismom o prvem don Boskovem nasledniku, s katerim začenjam **leto, posvečeno don Rui ob stoletnici njegove smrti** 6. aprila 1910. Da bi poglobili pogled na njegovo podobo, bomo v kratkem imeli v Turinu peto mednarodno srečanje o zgodovini salezijanske ustanove, ki ga organizirata ACSSA (Združenje za gojitev salezijanske zgodovine) in ISS (Salezijanski zgodovinski inštitut) kot pripravo na mednarodni kongres salezijanske družbe, ki bo l. 2010 v Rimu. Že sedaj se zahvaljujem Združenju gojiteljev

salezijanske zgodovine, Salezijanskemu zgodovinskemu inštitutu in Komisiji za mednarodni kongres, ki so požrtvovalno, odgovorno in strokovno sprejeli to nalogo, ki sem jim jo zaupal.¹

»Če se bomo spominjali don Rue,« bomo lahko spoznali temeljni del zgodovine naše družbe in eno podobo, ki osvetljuje njeno identiteto. To moje pismo noče biti vzporeden mini življenjepis k Desramautovi [izg. deramojevi] knjigi, ki vam jo zelo priporočam v branje, ampak pristop k njegovi človeški in duhovni podobi s preučevanjem vsega, kar je bilo do sedaj napisanega in kar je bilo izdanega kot »*positio*«² v pripravi za njegovo beatifikacijo. Želimo si, da bi čim prej videli don Ruo razglašena za svetnika. Zato se mu bomo priporočali in prosili od Boga pomoč in milosti na njegovo priprošnjo.

¹ Komisija za Mednarodni kongres o don Rui, ki ji predseduje Francesco Motto, je tudi pripravila digitalizacijo vseh don Ruovih pisem, ki ga je pripravil salezijanski pomočnik Giorgio Bonardi, in dala na razpolago na splet vrhovnega vodstva, ter življenjepis, ki ga je napisal Desramaut [izg. déramó], z naslovom »*Vie de Don Michel Rua, Premier successeur de don Bosco*«, ki ga je v francoščini izdala *Libreria Ateneo Salesiano* (LAS) ter bo objavila prevode in tiskanje v druge jezike.

² Sacra Rituum Congregazione: TAURINEN. Beatificationis et Canonisationis Servi Dei Michaelis Rua. – POSITIO SUPER VIRTUTIBUS – Romae, Typis Guerra et Belli 1947.

1. DON RUA, »NAJZVESTEJŠI DON BOSKOV SIN«

»Don Rua je bil najbolj zvest, zato tudi najponižnejši in hkrati najpogumnejši don Boskov sin.«³ S temi odločno izrečenimi besedami je 29. oktobra 1972 papež Pavel VI. za vedno izklesal don Ruovo človeško in duhovno podobo. Papež je v tej homiliji, ki jo je izrekel pod kupolo svetega Petra, očrtal novega blaženega z besedami, ki so kakor z udarci kladiva izklesale to njegovo temeljno značilnost: zvestobo. »Don Boskov naslednik, to je nadaljevalec: sin, učenec, posnemovalec ... je iz svetnikovega zgleda napravil šolo, iz njegovega življenja zgodovino, iz njegovega pravila duha, iz njegove svetosti vzor; iz njegovega izvira je napravil tok, reko.« Besede Pavla VI. so na višjo raven povzdignile zemeljsko zgodbo tega »slabotnega in izčrpanega duhovnika«. Odkrivale so diamant, ki je blestel v skromni in ponižni zgodbi svojih dni.

Začela se je nekega davnega dne s čudno gesto. Kot osemleten fantič, sirota brez očeta, s črnim trakom na rokavu, ki mu ga je prišla njegova mati, je iztegnil roko, da bi od don Boska dobil svetinjico. A don Bosko mu je namesto svetinjice stegnil svojo levo roko, z desnico pa je naredil gesto, kakor da si jo delita na pol. In mu je rekel: »Vzemi jo, Mihec, vzemi jo!« In pred na široko razprtimi očmi, ki so ga gledale začudene, mu je izrekel šest (sedem) besed. »Midva si bova vse delila na pol.«

Ob počasnem napredovanju se je začelo tisto delo, deljeno na dvoje med svetnikom in učencem, ki je vse in vedno delil na pol. V prvih letih je don Bosko hotel, naj Mihael ostane pri njem ves dan, zvečer pa se vrne večerjat in spat k svoji materi, gospe Ivani Mariji. Ko pa je prihajal v oratorij, je don Bosko že v prvih letih hotel, da ostane z njim tudi pri mizi.⁴ Mihael si je tako začel usvajati don Boskov način mišljenja in ravnanja. »Bolj je vplivalo name,« je dejal kasneje, »opazovati don Boska pri njegovem delu, tudi najmanjšem, kakor brati in premišljevat katero koli nabožno knjigo.«⁵ Ko je bival z don Boskom, si je moral v tem slabotnem telescu nakopičiti toliko vedre moči, da bi mu zadoščala za vse življenje, v katerem jo bo moral nenehno izžarevati.

³ Pavel VI.: Homilija ob beatifikaciji don Rua, Rim 29. oktobra 1972.

⁴ M. WIRTH, *Od don Boska do današnjih dni*, LAS Rim 2000, str. 265.

⁵ A. AMADEI, *Božji služabnik Mihael Rua*, zv. I, SEI, Turin 1931, str. 30.

Šest skrivnostnih besed, ki se ponavljajo

Tretjega oktobra 1852 med izletom, ko so šli najboljši fantje v Becchi za praznik Rožnovenske Matere Božje, ga je don Bosko preoblekel v kle-riško obleko. Mihael je imel 15 let. Ko se je zvečer Mihael vrnil v Turin, je premagal strah in je vprašal don Boska: »Se spominjate najinih prvih srečanj? Prosil sem vas za svetinjico, vi pa ste napravili čudno gesto, kot da bi si hoteli odrezati roko in mi jo dati, ter ste mi rekli: 'Midva si bova vse delila na pol.' Kaj ste hoteli s tem povedati?« On pa: »Dragi Miha, še nisi doumel? Saj je vendar popolnoma jasno. Bolj ko boš rasel v letih, bolje boš razumel, kar sem ti hotel reči: v življenju si bova midva vse delila na pol. Bolečine, skrbi, odgovornost, veselje in vse drugo bo za naju skupno.« Miha je obmolknil, poln tihe sreče: Don Bosko ga je s preprostimi besedami napravil za svojega popolnega dediča.⁶

Don Bosko je izbral duhovnika Julija Barberisa za prvega magistra novincev, ker je v njem odkril odličnega raziskovalca in vzgojitelja duš. Deset let mlajši je živel ob don Rui 49 let kot učenec, sobrat, zaupnik in prijatelj. V postopku za beatifikacijo je takole opisal njegovo notranjo osebnost: »Vedno si je prizadeval, da bi se ravnal po don Boskovi misli in se odrekel lastnim pogledom in mnenju in se prilagodil don Boskovemu gledanju. Takoj ko je zvedel, da hoče ustanoviti Salezijansko družbo, je prvi izpovedal zaobljubo pokorščine.« Bilo je to 25. marca 1855, ko je imel 18 let. »Od takrat naprej ni mislil več na nič drugega kot pozabiti na svojo voljo, da bi izpolnil Božjo voljo, ki jo je izrazil don Bosko.«⁷

Don Bosko mu ni nikoli ničesar ukazoval, izrazil mu je samo svoje želje. Za Mihaela pa so to bili ukazi, ne da bi pomislil, koliko ga bodo stali. To so bile don Boskove želje, ki jih je Mihael hitro izpolnil, poučevanje verouka notranjim gojencem, skrb za gobavce ob strahotni šibi l. 1854, poučevanje novega zapletenega decimalnega merskega sistema, stalno nadzorovanje v veliki obednici, na dvorišču, v cerkvi, vodenje nedeljskega oratorija pri sv. Alojziju, ko se je moral duhovnik Leonardo Murialdo umakniti, lepopisna kopija s čudovito pisavo don Boskove *Zgodovine Italijske* in neurejenih prvih *Pravil družbe svetega Frančiška Saleškega*.

⁶ Gl. A. AUFRAY, *Don Mihael Rua*, SEI, Turin 1933, str. 30.

⁷ *Positio*, str. 912.

V začetku l. 1858 je moral don Bosko iti v Rim k papežu, s seboj pa je vzel Mihaela Ruo. Pri svojih 21 letih je imel čudovit spomin in si je zapomnil vsako podrobnost. Poslušal je, kako je papež govoril z don Boskom. V naslednjih dneh je spremljal don Boska pri obiskovanju kardinalov in visokih osebnosti ter opazil, kako izredno vsi znajo ceniti don Boska.

Dve nujni zadevi: ena za don Boska, druga pa za Mihaela

Ko sta se aprila tistega leta vrnila v Turin, je bilo treba opraviti dve nujni zadevi. Don Bosko je eno vzel zase, drugo pa je zaupal Mihaelu. Ko je don Bosko odšel v Rim, je vodenje oratorija zaupal Viktorju Alasonattiju, malo trdemu duhovniku, ki je bil tri leta starejši in mu je prišel pomagat. Don Bosko je vedno hotel imeti oratorij kot veliko družino. V času don Boskove odsotnosti pa ga je Alasonatti spremenil v kasarno s strogo disciplino. Don Bosko je dejal Mihaelu: »Čim prej je treba ustvariti veliko družino. Misli ti na to!« In je razmišljal. Zadal si je nalogo, da bo »kakor don Bosko«.

Don Bosko je z zadovoljstvom spremljal njegovo delo, a se je moral v polnosti posvetiti drugi nujni zadevi: sedaj ko je dobil papeževo spodbudo, je moral ustanoviti salezijansko družbo. Mnogi dobri fantje, ki so ob njegovi pomoči zrasli pri njem, so mu prej obljubili, da se bodo ob njem posvetili skrbi za najrevnejše in se povezali v družbo. Ko pa je prišlo do »torej«, se niso čutili, da bi šli naprej, in so ga pustili samega. Sedaj je moral don Bosko v naslednjih mesecih delati hitreje. Srečeval se je osebno s kakimi dvajsetimi fanti, ki so se zdeli odločeni, da bodo sestavili prvo salezijansko družbo. Moral jih je pogosto zbirati posebej, govoriti jim mirno, razlagati, pojasnjevati, razblinjati dvome in razreševati nejasnosti. Včasih mu je uspelo, kakor z Janezom Caglierom, včasih pa mu je spodletelo, kakor z Jožetom Buzzetijem.

Z don Ruo mu sploh ni bilo treba govoriti. V decembrskih dneh 1859, zelo blizu prvemu uradnemu zboru 'kandidatov' za Salezijansko družbo, je Mihael Rua opravljal duhovne vaje pred subdiakonskim posvečenjem, ki je bilo določeno za 17. december. Zanj je bilo popolnoma jasno: čim prej postati don Boskov duhovnik.

Osemnajstega decembra je bila nedelja. Zvečer se jih je 18 zbralo v don Boskovi sobici, ki je v tistem trenutku bila salezijanski Betlehem. Po-

tekal je ustanovitveni zbor »Dobrodelne družbe sv. Frančiška Saleškega«, to je salezijancev. Osemnajsterica je molila, izjavila, da se hočejo povezati v družbo za lastno posvečenje in za izročitev življenja v blagor zapuščene in ogrožene mladine. Opravili so prve volitve. Don Boska, ustanovitelja, so vsi enoglasno izbrali za prvega vrhovnega predstojnika. Subdiakon Mihael Rua je pri 22 letih bil izvoljen za duhovnega voditelja družbe. Skupaj z don Boskom bo moral skrbeti za duhovno oblikovanje prvih salezijancev. Mihael ni sprejel te službe kot »častno« dolžnost. Julij Barberis, ki je bil med najmlajšimi in je obiskoval izpopolnjevalni tečaj za učitelja, je pričal: »Bil je zelo prizadeven v pripravi na pouk in nas spodbujal, naj se radi učimo.«⁸

Preroško pismo na mizici

Devetindvajsetega julija 1860 je bil Mihael Rua posvečen v duhovnika. Janez Kr. Francesca, ki ga je vedno spremljal, pričuje: »Njegova priprava je bila izredna. Prebil je noč pred posvečenjem v molitvi in pobožnem premišljevanju.«⁹ Tisti večer prazničnega dne je bil zelo pomemben. Don Rua se je povzpel v podstrešno sobico, ki mu je služila kot spalnica, in našel na mizi don Boskovo pismo. Prebral je: »Ti boš bolje kot jaz videl, kako se salezijansko delo širi zunaj italijanskih meja in se bo ugnezdilo v mnogih deželah po svetu. Moral boš veliko delati pa tudi trpeti. Vendar dobro vedi, da se samo prek Rdečega morja in puščave pride v obljubljeni deželo. Pogumno prenašaj trpljenje! Pa tudi tu na zemlji ti ne bo manjkala Gospodova tolažba in njegova milost.«

Ko je postal »don Rua«, se je zavzeto lotil vseh svojih opravil. Janez Kr. Francesca, ki se mu je zdelo, da je don Rua preobremenjen z delom, je v tistih dneh dejal don Bosku: »Zakaj pa mu nalagate toliko stvari?« Slišal je njegov odgovor: »Ker imam samo enega don Rua.«¹⁰ Iz leta v leto je oratorij postajal ogromen zavod. Vsako leto se je neverjetno povečalo število fantov. Število je naraslo na 800, od katerih je 360 bilo obrtnikov. Salezijanci, katerih število je tudi raslo vsako leto, so bili zaposleni v šolah, v delavnicah in na prostranih dvoriščih. Pod don Boskovim vrhovnim

⁸ *Positio*, str. 51.

⁹ *Positio*, str. 72.

¹⁰ Gl. *Positio*, str. 71.

nadzorom je delo vseh usklajal don Rua. Julij Barberis, ki je postal preudaren magister novincev, je nekaj let kasneje pričal: »Pri kakšnem bi ob toliko dolžnostih utegnil izginiti čut za molitev in redovni duh. Pri don Rui pa je duh molitve in premišljevanja bil kot prirojen. Pokorščina njegovemu predstojniku je bila občudovanja vredna. V tistem času je pričel z izredno stopnjo mrtvičenja in odpovedovanja samemu sebi. Jaz, ki sem šele pred kratkim vstopil v don Boskov zavod, sem bil začuden. Spominjam se, kako smo govorili prijatelji med seboj in smo bili vsi prepričani, da je svetnik. Tudi don Bosko je bil o tem prepričan in nam je o tem govoril.«¹¹

Biti don Bosko v Mirabellu na Monferratskem

Leta 1863 je don Bosko pri svoji ustanovi napravil odločilen korak. Delo je v Valdoccu dobro uspevalo, ker je na čelu stala karizmatična in očetovska don Boskova podoba. Toda ko jo bodo presadili drugam, ali bo brez don Boska še funkcionirala? Spomladi tistega leta je don Bosko z don Ruo, ki je imel 26 let, zaupno in napeto razpravljal. »Rad bi te prosil za veliko uslugo. V sporazumu s škofom iz Casale Monferrato sem se odločil, da v Mirabellu odprem »malo semenišče«. Tebe nameravam poslati tja kot ravnatelja. To bo prva ustanova, ki jo bomo salezijanci odprli zunaj Turina. Tisoč oči nas bo opazovalo. Popolnoma zaupam vate. Dal ti bom tri stvari v pomoč: pet naših najboljših salezijancev, med njimi Bonettija, ki bo tvoj »namestnik«; skupino fantov, izbranih med najboljšimi, ki bodo prišli iz Valdocca, da bodo tam nadaljevali svoj študij, da bodo kvas med novimi fanti, ki jih boš sprejel; skupaj s tabo pa bo šla tudi tvoja mati.«

Don Rua je odpotoval oktobra meseca. Don Bosko mu je napisal štiri strani dragocenih nasvetov, ki jih bodo prepisali za vsakega salezijanskega ravnatelja: imamo jih za enega najjasnejših dokumentov o don Boskovem preventivnem istemu. Med drugim je napisal: »Vsako noč moraš spati vsaj šest ur. Delaj tako, da te bodo prej imeli radi, kot da bi se te bali. Skušaj preživeti ves čas odmora med fanti. Če nastanejo problemi glede materialnih stvari, porabi vse, kar je potrebno, da ohraniš dobrohotnost.« Don Rua je vse te nasvete, ki so zanj bile zapovedi, povzel v en sam stavek: »V Mirabellu bom skušal biti don Bosko.«

¹¹ *Positio*, str. 48–49.

Po nekaj mesecih je v oratorijski kroniki, ki jo je zapisoval don Ruffino, zapisano: »Don Rua se v Mirabellu obnaša kot don Bosko v Turinu. Vedno ga obkrožajo fantje, ki jih on pritegne s svojo ljubeznivostjo in jim tudi pripoveduje vedno nove stvari. V začetku šolskega leta je priporočil učiteljem, naj ne bodo vsaj v začetku preveč zahtevni.« Po dveh letih je bilo 'malo semenišče' nabito polno fantov, ki so dajali lepo upanje na duhovniške poklice za casalsko škofijo in za salezijansko družbo. Med njimi je bil Alojzij Lasagna, živahen fantič, ki je pozneje postal salezijanski misijonski škof v Južni Ameriki.

Poleti l. 1865 je salezijanski zavod v Valdoccu zašel v težave. Glavni upravitelj don Alasonatti je umiral. Umril je 7. oktobra. Štirje izmed najboljših salezijancev so morali odstopiti od prevelikega dela. Število fantov je naraslo na preko 700. Gradnja svetišča Marije Pomočnice je hitro napredovala in je zahtevala vedno večje izdatke. Don Bosko je moral prositi miloščino s potovanji, loterijami in številnim dopisovanjem. Potreben je bil človek, ki bi obvladal razmere: disciplino med fanti, materialno vodenje delavnic in šol, nadzor nad deli pri svetišču. Med ljudmi take vrste je don Bosko poznal samo enega: don Ruo. Kar takoj ga je poklical.

Don Provera, veliki salezijanec, ki pa je bil na pol invalid, kateremu je don Bosko vedno zaupal kočljive in težke zadeve, je prišel v Mirabello. Vstopil je v pisarno malega semenišča in našel don Ruo, ko je pisal neko pismo. »Don Bosko te prosi, da prepustiš ravnateljstvo don Bonettiju in takoj prideš v Valdocco. Don Alasonatti umira. Ko boš pripravljen, bova odpotovala.« Don Rua je poklical don Bonettija in sta opravila izročitev in prevzem. Potem je šel pozdravit fante po razredih. Objel je svojo mater in ji rekel: »Don Bosko me kliče. Ti za sedaj ostani tukaj. Kuhinja in pralnica te potrebujeta. Ti bom že pozneje sporočil.« Vzel je brevir in dejal don Proveri: »Pripravljen sem. Pojdiva«.

Wirth pronicljivo zatrdi: »Izkušnja iz Mirabella je pomagala razviti njegovega duha osebne podjetnosti, ki bi bil morda malo zadržan, če se ne bi nikoli oddaljil od don Boska.«¹² Ob don Ruovem delovanju v Mirabellu pa je bilo še nekaj več: bilo je dokaz, da je don Boskovo ustanovo bilo mogoče presaditi, je mogla živeti ter uspevati tudi brez don Boskove telesne navzočnosti, da bo le v vodstvu trdna salezijanska osebnost. Zato je uspeli don Ruov poizkus odprl brezmejno obzorja za salezijanske ustanove.

¹² M. WIRTH, *n. d.*, str. 267.

»Postani don Bosko tu v oratoriju«

Don Rua je prišel v Valdocco brez velikega hrupa. Z don Boskom se je na dolgo pogovarjal, kar bi na kratko lahko povzeli v tehle besedah: »Don Boska si predstavljal v Mirabellu. Sedaj ga boš še v Oratoriju.« Na njegove slabotne rame je zaupljivo naložil vse odgovornosti: šole, delavnice, vzgojo mladih salezijancev, spodbujanje k učenju in izpitom, objavljanje *Katoliškega beriva*, ki mora vsak mesec priti do tisočev naročnikov, mogočno stavbo svetišča, večino dopisov, ki so bili naslovljeni nanj, ki jih je moral don Rua prebrati, pripisati opombe in jih izročiti zaupljivemu salezijancu, da nanje odgovori. »Jaz moram znova iti v Rim zaradi potrditve naših pravil. Odsoten bom kaka dva meseca, s seboj pa bom vzel Francesia. Vse prepuščam tebi. Okoli sebe imaš nekaj najboljših salezijancev. Poglej, kakšne talente imajo, izberi si jih in jih postavi na delo tja, kamor meniš, da je najbolje. Poleg svojega dela tudi usklajaj delo drugih.«

Don Rua je vstajal zelo zgodaj. Opravil je mašo, premišljevanje in molil kot angel. Potem je začel delati s tisto posebno zbranostjo, ki jo je imel samo on. Salezijanci in fantje, ki ga niso videli že dve leti, so opazili, da se je v njem zgodila globoka sprememba. Ni bil več 'disciplinski prefekt'. Med osemdesetimi fanti v Mirabellu in sedaj med sedemstotimi v Valdoccu se je naučil biti kakor don Bosko »ravnatelj in oče«. Roka, ki brani oblast, je trdna, način pa je vljuden in ljubezniv.

Pred njim je bilo res veliko nalog. Izčrpavale so ga v mesecih, ko je bilo treba končati gradnjo svetišča Marije Pomočnice: v jeseni 1866 so vgradili zadnji kamen v kupolo; osem mesecev intenzivnega dela pri gradnji in notranjih dokončnih delih; devetega junija 1867je bila slovesna posvetitev, ki ji je sledil teden s pobožnostmi na najvišji ravni. »Skozi ves ta mesec, pripominja pozorni A. Auffray, ni spal več kot štiri ure. Vse je moral predvideti, organizirati, odločati, nadzirati in animirati,«¹³ medtem ko je don Boska oblegala množica ljudi, ki je hotela govoriti z njim, dobiti od njega blagoslov, doseči od Marije kako milost ali izročiti kak dar.

¹³ A. AUFFRAY, *n. d.*, str. 104.

2. DON RUA, »ŽIVO PRAVILO«

Celotno delo je končano. Ali je konec tudi z don Ruo?

Ko so bila vsa dela na svetišču končana, se je zdelo, da je tudi don Rua na koncu. Nekega julijskega jutra, ko zna biti v Turinu peklenska vročina, se je pri glavnih vratih, ko je nameraval iti ven, opotekel v roke nekega prijatelja, ki mu je stal ob strani. Zdravnik, ki so ga takoj poklicali, je izjavil: »*Peritonitis acuta* – akutno vnetje trebušne mreže, podelite mu bolniško maziljenje.« Penicilina še niso poznali. Kirurgija je bila še v začetkih. Don Rua, ki je imel visoko vročino in hude bolečine, je klical don Boska, ta pa je bil v mestu. Šli so ponj. Ko je prišel in so mu povedali, da je don Rua pri koncu, je nerazumljivo zamahnil z rokami. V cerkvi so bili fantje, ki so imeli mesečno duhovno obnovo, in jih je šel spovedovat. Ko je stopil v cerkev, je dejal: »Ne bojte se! Don Rua ne bo odšel brez mojega dovoljenja.« Iz cerkve je prišel zelo pozno. Namesto da bi šel v bolniško sobo, je šel k skromni večerji, ki so mu jo prihranili. Potem je šel v svojo sobo, odložil torbo s papirji in končno, ko so bili vsi na trnih, je šel k vzglavju ob Ruovi postelji. Zagledal je posodico s svetim oljem in se skoraj razjezil: »Kdo je tisti dobri mož, ki mu je to prišlo na misel?« Potem je mirno sedel ob Ruovi postelji in mu dejal: »Poslušaj me dobro. Nočem, ali razumeš, nočem, da umreš. Moraš ozdraveti. Moral boš še veliko postoriti ob moji strani, ne pa umreti. Poslušaj me dobro: tudi če bi se vrgel skozi okno tak, kot si, ne bi umrl.«¹⁴ Francesca in Cagliero sta videla in slišala vse in bila prepričana, da je don Bosko, ki je v sanjah govoril z Marijo in od nje izsilil nemogoče milosti, dobil zagotovilo, da mu bo Marija »tistega fanta«, ki je edini preživel vse svoje brate, pustila ob njem vse življenje.

Štirinajstega avgusta 1876 ga je neki salezijanec po večerji nenadoma vprašal: »Ali je res, da so nekateri salezijanci umrli zaradi prevelikega dela?« Don Bosko je odgovoril: »Če bi to bilo res, družba ne bi utrpela nobene škode; nasprotno ... Vendar to ne drži. Edini, ki bi zaslužil oznako, da je bil žrtev zaradi obilnega dela, je don Rua, to sami dobro vidite. Toda na našo srečo nam ga je Gospod ohranil močnega in čilega.«¹⁵

¹⁴ Gl. A. AUFRAY, *n. d.*, str. 104; E. CERIA, *Vita del Servo di Dio Don Michele Rua*, SEI Torino 1949, str. 71.

¹⁵ A. AUFRAY, *n. d.*, str. 136.

Don Bosko mu izpove svojo misel in svoje srce

Po treh mesecih obotavljanja se je don Rua vrnil rahločuten in močan kakor prej in bil zvest don Boskov sin, ki mu je iz leta v leto zaupal vedno pomembnejša opravila: izbira in vzgoja tistih, ki so prosili, da bi vstopili med salezijance, določanje salezijancev za razne zavode, ki so jih odpirali v severni Italiji, prvi obiski teh zavodov leta 1872, da bi jih usmerjal in obdržal na poti pristnega salezijanskega duha. Leta 1875 je skupaj z njim pripravljajl prvo misijonsko odpravo v Južno Ameriko. Leta 1876 mu je zaupal vrhovno vodstvo hčera Marije Pomočnice, ki so bile ustanovljene štiri leta prej, da je nadomestil don Cagliera, ki je odpotoval v misijone. Hotel ga je imeti ob sebi na napornih potovanjih, ko je odšel v Francijo in Španijo prosit pomoči. Dan za dnem je don Bosko iz don Rua oblikoval svojega naslednika na čelu salezijanske družbe. Bolj z držo kot z besedami mu je nakazoval svoje misli, svoje smernice, svoj način reševanja problemov, svoje popolno in vedro zaupanje v Boga in Marijo Pomočnico. Posebno se je don Bosko z njim pogovarjal na zadnjih potovanjih in mu govoril o sedanosti in prihodnosti salezijanske družbe, ki da je Marijino delo. Onadva ne smeta gledati nanjo kot na svoje delo, ampak jo le ljubiti in ohranjati pred hudim in propadom, se približati sobratom ter jim vlivati poguma, da bodo izpolnjevali pravila kot pot, ki vodi do odrešenja in svetosti. Z eno besedo: don Bosko mu je izročil svojo misel in svoje srce. »Don Rua je našel svojo duhovno pot v zrenju don Boska.«¹⁶

Postajati don Bosko dan za dnem

Ob množici nalog, ki jih je don Rua imel v tistih letih, je bil vedno ravnatelj fantov, ki so se zgrinjali v Valdoccu: dijaki, obrtniki, salezijanski aspiranti, mladi salezijanci. Don Rua si je prizadeval, da »bi postal don Bosko« v vsem, tudi v zunanjem vedenju. Seveda sta bila zunanja podoba in značaj drugačna. »Njegov način, njegov glas, njegove poteze, njegov nasmeh niso imeli tiste skrivnostne privlačnosti, ki je privlačila in priklepala mlade na don Boska. Vendar je bil za vse skrben in ljubeč

¹⁶ M. WIRTH, *n. d.*, str. 273.

oče, zavzet, da bi jih razumel, spodbujal, podpiral, jim odpuščal, jim svetoval in jih ljubil,« kakor je to začel že v Mirabellu.¹⁷ In fantje v Valdoccu, ki so hitro uganili kakor vsi mladi po svetu, kdo jih ima resnično rad ali »se samo dela«, so dokazali z dejanji, da so v njem prepoznali očetovskega prijatelja.

Poleg don Boskove spovednice v zakristiji cerkve Marije Pomočnice je bila Ruova spovednica. Skozi trideset let so ga mladi vsako jutro čakali in se zgrinjali okoli njegove spovednice skoraj tako kot okoli don Boskove. In ko je čudežno ozdravel od težke bolezni in se boječe prikazal pod stebriščem, ga je takoj obdala množica veselih fantov. Med odmori je bil tako kot v Mirabellu vedno med fanti, najbolj vesel in najbolj živahen od vseh salezijancev. Na začetku se še ni upal pomešati v hrupne dirke pri igri »črnega moža«, ampak je počepnil med najmanjše in ciljal na glinaste keglje, ob lepih poletnih večerih pa je pod zvezdnatim nebom, pomešan med zbori mladostniških glasov, navdušeno in veselo prepeval.

Navduševati tako množico in napraviti iz njih veliko družino, kakor je vedno hotel don Bosko, saj v tem je bil njegov vzgojni sistem, ni bilo vedno lahko. Treba je bilo dati zagona najboljšim, jih spodbujati, da so se povezovali v apostolske skupine kot v Družbo Brezmadežne, Presvetega Rešnjega telesa, svetega Jožefa, svetega Alojzija, malega klera, izbrati jih s splošnimi tajnimi volitvami, da naj pokažejo tiste, ki so se najlepše obnašali in bili vredni majhnih nagrad, ter jih pokazati kot vzornike, da se po njih ravnaajo tudi drugi. To je bila tista *elita*, ki je za seboj potegnila množico. Don Rua in salezijanci so dobro poznali in uporabljali ta vzgojna sredstva, ki jih je don Bosko uporabljal nad njimi, ko so bili še fantje.

Treba je bilo tudi spodbujati bolj površne, brzdati slabše, ki so v vsaki množici. Da bi don Rua vse to zmožel, je imel vsak teden sestanek z asistenti in učitelji. V zapisnik so vnašali opazke, ki jim jih je treba izreči, nereda, ki jih je treba preprečiti, in nasvete, ki jim jih je treba dati. Večino tega je v naslednjih dneh opravil don Rua. Eden njegovih tedanjih gojencev je zapisal: »Vsi so ga imeli radi, ker je z vsemi ravnal z ljubeznijo. Tudi kadar je moral koga opomniti, izreči očitek ali naložiti kako kazen, je znal grenkobo začiniti s sladkostjo, znal je dati prednost pohvali pred grajo tistega, ki jo je zaslužil, ga spomnil na prejšnje zasluge in na prihodnje upanje. Tisti, ki je bil kriv, je bil ganjen in se je poke-

¹⁷ A. AUFRAY, *n. d.*, str. 151.

sal, obljubil, da se bo poboljšal, še preden je bil izrečen očitek ali kazen, ki velikokrat sploh nista bila potrebna, saj so se jih z veseljem izogibali tisti, ki bi jih morali prejeti. Tako so še bolj cenili in občudovali dobroto svojega predstojnika.«¹⁸

Zelo pa bi se motili, če bi mislili, da je bil Oratorij kraj, kjer je bilo potrebno poseči po kaznih, da bi med mladimi vzdrževali red. Med temi fanti so zrasli veliki salezijanci, ki so leto za letom ponesli in bodo še prinašali luč vere po vsej Južni Ameriki vse do praga južnega tečaja. Druga generacija salezijancev, ki se je pozneje hitro razsejala v ducat držav po Evropi, Ameriki in Aziji, je zrasla med tisto množico fantov, ki so napolnjevali dvorane in apostolske skupine, veselo kričali med bučno igro »črnega moža«, v cerkvi molili kot angeli, pri malici praznili košare dišečih štručk, ki so prihajale iz peči pod cerkvijo, ob večerih pa veselo prepevali pod zvezdnatim nebom. To je bilo ozvezdje čudovitih imen: od 'mladostnih' Unije, Milaneseja, Balzole, Gambe, Paserija, Rote, Galbusere, Rabagliatija, Fassija, Capriolija, Vacchine, Forghina ... do 'otrok' Versiglie in Variare, ki ju danes častimo med svetniki in blaženimi. Med njimi so bili fantje, ki niso imeli kaj zavidati svetemu Domniku Saviu.

»Leta 1876,« pripoveduje Vespignani na nepozabni strani svojih spominov 'Eno leto v don Boskovi šoli', »je iz Brazilije prišel obiskat don Boska škof iz Rio de Janeira, Peter Lacerda. Bral je o Domniku Saviu in je bil presunjen nad izrednimi darovi, ki mu jih je naklonil Bog. Don Bosku je izrazil neko čudno prošnjo: rad bi govoril z nekaterimi fanti, ki naj bi bili dobri kot Dominik, »ker bi rad, da mi razrešijo določene strahove, ki jih imam pred Bogom zaradi moje odgovornosti.« Don Bosko mu je predstavil pet fantov vedrih obrazov, spoštljivih do škofa, odprtih in iskrenih.«¹⁹ Škof iz Ria je vsakemu od njih razložil »svoj položaj: ogromno mesto, skoraj milijon duš, ki jih je treba odrešiti, zelo malo duhovnikov, veliko Božjih sovražnikov, združenih v sekte: nekoč so ga med pridigo obmetavali s kamenjem ... Ali ima on kot škof odgovornost, ali je on kriv ...? Bili so osupli nad to strahotno sliko. 'Toda vsi so me oprostili vsake krivde,' mi je pripovedoval škof« in mi odvzeli veliko težo odgovornosti; obljubili so mi,

¹⁸ A. AUFRAY, *n. d.*, str. 103.

¹⁹ G. VESPIGNANI, *Un anno alla scuola di Don Bosco*, Don Boskova tiskarska šola, SAN BENIGNO CANAVESE 1930, str. 29–30.

da bodo molili.«²⁰ To so bili fantje, ki so živeli v Valdoccu pod ljubeznivim don Boskovim in don Ruovim vodstvom. Vsekakor je don Bosko dojel, da bi služba 'opominjevalca' utegnila škoditi podobi don Rue, v katerem bi moralo blesteti samo blago očetovstvo, da bi kmalu postal 'drugi oče' salezijanske družbe. Zato je to nalogo zaupal drugim.

»Pravila«, ki jih je potrdil Rim, so postala pot svetosti

Tretjega aprila 1874 je Valdocco napolnilo praznično občutje. Telegram, ki ga je don Bosko poslal iz Rima, je naznanjal, da je Sveti sedež dokončno potrdil 'Pravila' 'Dobrodelne družbe svetega Frančiška Saleškega'. Salezijanci so bili uradno rojeni in so se postavili ob bok velikim redovnim družinam, rojenim skozi stoletja: benediktincem, frančiškonom, dominikancem, jezuitom Tista drobcena knjižica s 47 stranmi, razdeljena na 15 kratkih poglavij, je bila pot, ki jo je Gospod prek papeža nakazoval salezijancem kot 'pot svetosti'. Med tistimi petnajstimi kratkimi poglavji so izstopala tri osrednja, ki so določala poteze posvečenja Gospodu z zaobljubami pokorščine, uboštva in čistosti. Don Bosko je v pismu, v katerem je svojim sinovom predstavil Pravila, zapisal: »Pri izpolnjevanju Pravil se opiramo na stalne in trdne in lahko rečemo nezmotljive temelje, ker je nezmotljiva sodba najvišjega poglavarja Cerkve, ki jih je potrdil.«

Od tega trenutka naprej, izjavljajo priče, je bil Rua nadvse zvest v njihovem izpolnjevanju. Prekrstili so ga kar v Živo pravilo. Zanj ni bilo razlike med bolj ali manj pomembnimi pravili. Zatrjeval je: »Za nobeno stvar ne moremo reči, da je majhna, če je v Pravilih.«

Julij Barberis je v postopku za Ruovo beatifikacijo pričal: »Ko je Sveti sedež potrdil Pravila, si je predstavljal, da jih je sestavil sam Gospod, in bi se čutil zelo krivega, če bi jih prekršil enkrat samkrat ... Ne jaz ne njegovi tovariši, s katerimi se je pogovarjal, ne moremo trditi, da bi ga videli le enkrat, ko bi zagrešil kako nepokorščino ... Vedno smo morali občudovati njegovo pripravljenost izpolniti tudi majhne predpise, na primer molk ... Mislil je le na to, kako bi v sebi zatrl lastno voljo, da bi v vsem izpolnil Božjo voljo.«²¹ Rad nam je ponavljal, da Gospod od nas ne zahteva izrednih

²⁰ G. VESPIGNANI, *n. d.* str. 30.

²¹ *Positio*, str. 912–913.

stvari, temveč popolnost v majhnih stvareh, da hoče izpolnitev vsakega pravila, saj je vsakemu pravilu pripisoval veliko pomembnost in da je to sredstvo za zgraditev velike zgradbe svetosti.«²²

Duhovnik Janez Krstnik Francesia, njegov tovariš od prvih dni oratorija in njegov tesen prijatelj, je pričal: »Bil je najlepši zgled v izpolnjevanju Pravil naše družbe ... Pokorščina pravilom je zanj bila pomembnejša od vsake druge misli. Ljubezen, ki jo je nosil v srcu do pravil, je z njega izvabila zelo nežno govorico: 'Bog nam je dal zakonik, ki nam je vodilo na poti v nebesa. Radi imejmo ta zakonik, prebirajmo ga večkrat, ko pa ga nehamo brati, ga poljubimo z izrazom ljubezni in hvaležnosti do Boga.'«²³

»Don Rua je preučeval mene, jaz pa sem preučeval don Ruo«

Duhovnik Jože Vespignani, ki je postal velik salezijanec in misijonar v Južni Ameriki, je prišel v Valdocco leta 1876. Takoj po duhovniškem posvečenju, ko je imel 23 let, je prišel iz Faenze, da bi živel z don Boskom. V svoji knjižici *Eno leto v don Boskovi šoli* nam je podal nadvse živo sliko o dejavnosti don Rue, pri katerem je bil v prvih časih eden izmed tajnikov. Z občutkom, ki ga na splošno nima vsak, ki živi normalno vsakdanje življenje, je opisal ozračje in okolje v Valdoccu, ki ga je oživljala navzočnost dveh svetnikov, don Boska in don Rue.

»Že od prvega dne,« piše, »sem si vzel k srcu navodila svojega dragega predstojnika don Rue. Koliko stvari sem se naučil v tisti šoli salezijanske pobožnosti, ljubezni in delavnosti! Njegova stolica je bila stolica učenosti in svetosti; predvsem pa je bila telovadnica salezijanske formacije. Vsak dan bolj sem v don Rui občudoval točnost, neutrudljivo vztrajnost, redovniško svetost in zatajevanje, združeno z najbolj blago ljubeznivostjo. Kakšna dobrot, kako lepi načini v uvajanju kakega podložnega v službo, ki mu jo je hotel zaupati! Kakšno obzirno preučevanje, kakšno poglobljanje pri spoznavanju in preizkušnjah navad, da jih pravilno vzgoji in napravi koristne za don Boskovo ustanovo! ...

Don Ruova pisarna je bila kraj pobožnosti in molitve. Takoj ko je kdo vstopil, je pobožno zmolil zdravamarijo in potem prebral kratko misel

²² *Positio*, str. 699.

²³ *Positio*, str. 923.

svetega Frančiška Saleškega. Končal je na enak način, da je prebral kako misel našega svetnika in zmolil zdravamarijo. Zjutraj je imel pripravljen cel kup pisem, ki so že imela pripisane razne pripombe. Pogostokrat jih je pripisal sam don Bosko, ki je don Rui prepustil skrb, da uredi naročila, brezplačne sprejeme fantov, zahvale za darove in prošnje aspirantov. Jaz sem odgovarjal, kakor je bilo nakazano ob robu; imel sem se za srečnega, da sem smel razlagati misel in čustva predstojnikov in tudi posnemati njun kratek, ljubezniv in zgoščen slog, za katerega sem menil, da je lasten salezijancem. Tako je don Rua preučeval mene, da me je usposobil za dolžnosti mojega poklica, jaz pa sem preučeval njega in v njem don Boska, čigar zvest razlagalec je bil. Po svojem vedenju je bil živa don Boskova podoba. Samo delo se je izmenjavalo s pobožnostjo, saj so se vse don Boskove in Ruove opombe, ki sem jih moral vnesti v odgovore, navdihovale pri veri in zaupanju v Gospoda in Devico Marijo; bile so prave spodbude k molitvi, k zbranosti, k sprejemanju vsega iz Božje roke in da se odpočijemo v Božji dobroti. Opombe so izžarevale tolažbo, spodbujanje, nasvete, obljubljala sta spomin v molitvi, zagotavljala sta molitve fantov in don Boskov blagoslov. Pogostokrat sta izražala mnenje in nasvete za poklic, navajala pogoje, pod katerimi morejo biti sprejeti kot aspiranti ali Marijini sinovi ... V njih je torej bil pravi apostolat pobožnosti, dobrote, ko smo bili udeleženi pri najvišjih odločbah ali pri glavnem vodstvu celotne don Boskove ustanove.

V to sobo so hodili na obisk duhovniki, ravnatelji, sotrudniki vseh položajev pa tudi fantje. Če ni bilo kakih tajnih stvari, je obiskovalce poslušal tudi tajnik ter tako dopolnjeval svoje poznanje notranjih in zunanjih dogodkov v Oratoriju in se naučil, kako v vsaki stvari lahko iščemo Božjo slavo in blagor duš ... Don Ruova pisarna je bila zame priložnost za opazovanje celotnega dogajanja v salezijanski družbi. Zdelo se mi je, da sem na krovu velike ladje, kjer sedi kapitan, ki ravna s krmilom, da se ogne čerem in vodi ladjo proti cilju, hkrati pa daje povelja za celotno posadko ... Ob don Rui se mi je oblikovala veličastna in lepa misel o celotni kongregaciji in o celotni don Boskovi ustanovi.«²⁴

Od tam zgoraj je Vespignani lahko opazoval dvorišča, polna fantov, ki so se skupaj z asistenti šli različne igre ali se veselo pogovarjali. Nadaljuje takole: »Razložili so mi, kako so tisti duhovniki in kleriki v šoli

²⁴ G. VESPIGNANI, *n. d.*, str. 19–22 mestoma.

in v učilnici imeli poseben sistem ali posebno metodo, da so pripravili učence do izpolnjevanja dolžnosti. Enako v delavnicah. Don Rua se je zelo zavzemal za oblikovanje klerikov, saj je bila šola filozofije in teologije njegova skrb. 'Vidiš,' sem si mislil, 'kako vsi ti salezijanci, duhovniki, kleriki in pomočniki, *delajo* z istim ciljem in vsi v soglasju z edinim namenom reševati duše.«²⁵ Spoznal je tudi način, kako so salezijanci živeli med seboj. Ko ga je don Rua poslal k zunanjemu prefektu don Bologni, da bi njegove podatke vnesel v glavni register in zvedel za njegovo starost 23 let, ga je don Bologna pogledal in mu »veselo dejal: 'Zakaj pa se držite tako resno?' (tedaj so v semeniščih učili, da se morajo duhovniki obnašati 'z duhovniško resnobo'). Tiste besede so mi dale misliti na držo, ki jo moram kazati na obrazu, v besedah in v obnašanju, da bom dajal viden pravega don Boskovega sina; vsi so me gledali in se mi približevali kot prijatelji in bratje; zdeli so se mi, kot da bi bili že stari znanci in prijatelji.«²⁶

»Bral sem v Pravilih, da je prav, da bi se od časa do časa salezijanci pogovarjali s svojim predstojnikom in očetom o duhovnih zadevah.« Ker pa je bil don Bosko zelo zaposlen, je prosil don Ruo, ki je bil ravnatelj, da bi se mogli pogovarjati z njim. Moral je hoditi v Valsalice [izg. *valsálice*] spovedovat fante. Dejal mi je: »Vzemi klobuk in greva. Po poti se bova pa pogovarjala.« »To je bilo moje prvo 'obvestilo'.« Don Rua ga je vprašal, kaj je nanj v prvih dneh napravilo dober vtis pa tudi, o čem je imel slab vtis. »Kar se mi je v prvih dneh najbolj vtisnilo v srce, ni bila don Boskova svetost, temveč ko sem videl, kako so bili predstojniki povsod združeni z njim, še več, lahko rečemo, da so mu bili v obnašanju tako podobni pri delu in ravnanju, da se je povsod kazal duh ustanovnika in očeta.« »Imaš prav, dragi moj; ta edinost v mislih, čustvih in v metodi izhaja iz družinske vzgoje, ki jo je don Bosko izročil svojim, pridobil njihova srca in povsod vtisnil svoj ideal. In kaj mi ni ugajalo? »Zame je bilo vse spodbudno: mali kler, godba, predvsem pa družbe sv. Alojzija, sv. Jožefa in sv. Rešnjega telesa ... Njihovi člani imajo ugoden vpliv na svoje tovariše.«²⁷

²⁵ G. VESPIGNANI, *n. d.*, str. 37, 41.

²⁶ G. VESPIGNANI, *n. d.*, str. 12.

²⁷ G. VESPIGNANI, *n. d.*, str. 23–24.

Don Boskova roka v Ruovi roki

Od leta 1875 do 1885 je don Bosko preživel najbolj napeto desetletje, toda izgorevalo je neizprosno tudi njegovo življenje. Ob njem pa je napeto in na tihem delal don Rua, vedno bolj njegova desna roka ter je sprejemal vedno večje odgovornosti. Dan za dnem je v očeh vseh postajal »drugi don Bosko«. Leta 1875 je v Južno Ameriko odšla prva misijonska odprava. V naslednjih letih je don Bosko ustanovil salezijanske sodelavce ter začel izdajati Salezijanski vestnik. V misijone so odšle prve hčere Marije Pomocnice, ki jim je don Rua bil vrhovni ravnatelj. Janez Cagliari je postal prvi salezijanski škof; papež je izbral don Ruo kot don Boskovega 'vikarja', pripravljenega za njegovega naslednika. V noči od 30. na 31. januar je on dvignil roko umirajočemu don Bosku in jo vodil za zadnji blagoslov salezijanski družini. Roka, ki jo je don Bosko stegoval proti mlademu fantiču in mu govoril: »Vzemi, Mihec, vzemi,« je zadnjikrat stisnila roko Mihcu, ki je postal njegov vikar, in mu izročil vse, vse, kar je ustvaril na zemlji za nebeško kraljestvo.

3. DON RUA: ZVESTOBA POSVEČENEMU ŽIVLJENJU »ZA VSE ŽIVLJENJE«

V pismu, ki ga je don Rua poslal 30. decembra vsem salezijancem o don Boskovem zdravstvenem stanju, je zapisal: »Sinoči, ko je malo lažje govoril in smo bili ob njegovi postelji msgr. Cagliero, don Bonetti in jaz, je med drugim dejal: 'Salezijancem priporočam pobožnost do Marije Pomočnice in pogosto obhajilo.' Jaz sem tedaj dodal: 'To bi lahko služilo kot vezilo v novem letu, da bi ga poslali v vse naše zavode.' On je odgovoril: 'To naj velja za vse življenje.'«²⁸ Vsak don Boskov nasvet je za don Ruo veljal kot ukaz. Tiste besede, ki so bile skladden povzetek vsega življenja, si je don Rua vtisnil v srce: to so bila pota, po katerih mu je don Bosko naročal, naj vodi družbo 'za vse življenje'. Don Rua je bil vedno zvest navodilu: Jezusu v evharistiji, Mariji Pomočnici skupaj s tremi zaobljubami in popolni zvestobi don Bosku. S svojim junaškim zgledom in s svojo besedo bo nenehno zatrjeval, da je to salezijanska pot do svetosti.

Plodovita zvestoba don Bosku

Marsikateri kardinal je v Rimu ob don Boskovi smrti, ki je umrl 31. januarja 1888, bil prepričan, da bo salezijanska družba hitro razpadla. Rua je imel komaj 50 let. Najbolje bo, če bodo poslali v Turin kakega papeškega komisarja, ki bi pripravil pridružitvev salezijancev kaki drugi že preizkušeni družbi. »Z veliko naglico,« je pod prisego pričal g. Barberis, »je mons. Cagliero zbral kapitelj (ali vrhovni svet družbe) z nekaterimi starejšimi sobrati in so sestavili pismo svetemu očetu, v katerem so vsi predstojniki in starejši sobratje izjavili, da bodo vsi soglasno sprejeli don Ruo kot predstojnika in mu ne bodo le pokorni, ampak ga bodo z veseljem sprejeli. Jaz sem bil med podpisniki ... Enajstega februarja je sv. oče potrdil in postavil don Ruo v službo za dvanajst let, kakor določajo konstitucije.«²⁹

Papež Leon XIII. je don Ruo poznal osebno in je vedel, da bodo salezijanci pod njegovim vodstvom nadaljevali svoje poslanstvo. Tako se je tudi zgodilo. Salezijanci in njihove ustanove so se množili kot hlebčki in

²⁸ *Memorie Biografiche* XVIII, str. 502–503.

²⁹ *Positio*, str. 54–55.

ribe v Jezusovih rokah. Don Bosko je v svojem življenju ustanovil 64 zavodov; don Rua jih je pomnožil na 341. Ob don Boskovi smrti je bilo 700 salezijancev, don Rua je v 22 letih kot vrhovni predstojnik povečal njihovo število na 4000. Salezijanski misijoni, za katere si je don Bosko tako trudil in jih ustanovil, so se v njegovem življenju raztegnili v Patagonijo in na Ognjeno zemljo; don Rua je pomnožil misijonski polet, tako so salezijanski misijonarji dosegli brazilske pragozdove, Ekvador, Mehiko, Kitajsko, Indijo, Egipt in Mozambik.

Da zvestoba don Bosku ob takih ogromnih razdaljah na bi pojenjala, se don Rua ni bal potovati po dolgem in počez s tedaj neudobnimi vlaki, vedno v ljudskem razredu. Vse njegovo življenje je bilo prepleteno s potovanji. Don Barberis priča takole: »Na razna potovanja je jemal mene kot spremljevalca. Don Rua je dosegel salezijance, kjer koli so bili. Govoril jim je o don Bosku, ponovno obujal v njih njegovega duha, po očetovsko in z vso skrbjo je poizvedoval o življenju sobratov in zavodov, na koncu pa jim je napisal navodila in opomine, da bi vzcvetela zvestoba don Bosku. – Ni samo pazil na blagor družbe na zunaj, temveč je bila njegova glavna misel, kako bi družbo utrdil na znotraj. V ta namen je l. 1893 vzel mene in še druga dva predstojnika ter nas popeljal v Rivalta Torinese, da bi skupaj določili razna sredstva, kako bi družba vedno bolj napredovala; pregledali smo pravilnike in dodali nekaj novih, ki so se nam zdeli potrebni.«³⁰

Jezus: hrana v evharistiji in usmiljena ljubezen v njegovem Srcu

Don Bosko je v pismu, ki ga je pred smrtjo poslal vsem salezijancem kot oporoko, zapisal: »Vaš prvi vrhovni predstojnik je umrl. Toda naš pravi predstojnik Jezus Kristus ne bo umrl nikoli. On bo vedno naš pravi učitelj, vodja in vzor. Vendar ne pozabite, da bo nekoč tudi naš sodnik in plačnik naše zvestobe v njegovi službi.«³¹

To je bilo že od mladih dni tudi prepričanje Mihaela Rue. V okrožnici, ki jo je razposlal 21. novembra 1900, povzema in razvija te besede, namenjene vsem salezijancem: »Naj vam bo najvzvišenejša stvar na svetu, da mi sami poveljučujemo in vzbujamo tudi v drugih neizmerno Jezusovo

³⁰ *Positio*, str. 57.

³¹ Iz DUHOVNE OPOROKE SV. JANEZA BOSKA, prim. Konstitucije, Ljubljana 1991, str. 250.

ljubezen v odrešenju, v rojstvu, v njegovem življenju, v njegovem nauku, v njegovih zgledih, v njegovem trpljenju ... v ustanovitvi presvete evharistije, v prenašanju njegovega neizmernega trpljenja, v tem, ko nam je zapustil Marijo za mater, ko je umrl za nas in dejal bi, da še bolj, ko je hotel ostati med nami do konca časov v častivrednem oltarnem zakramentu.«³²

Priče pri njegovem postopku za beatifikacijo jasno govorijo. Janez Kr. Francesia in Barberis potrjujeta, da je vsakokrat, ko je prišel v kak salezijanski zavod, prosil: »Peljite me, da pozdravim hišnega Gospodarja.« S tem je mislil cerkev, kjer je dolgo časa klečal pred tabernakljem. Francesia je dodal, da je pogostokrat prebil 'večji del noči' v družbi, kot je sam dejal, s Samotarjem v tabernaklju. In nadaljuje: »Hotel je, naj bi presveti Zakrament bil središče vseh naših src. Ponavljal je: 'Zgradimo si tabernakelj v svojem srcu in bodimo vedno združeni s presv. Zakramentom.'«³³

Praznik presvetege Jezusovega Srca, ki je bil ustanovljen l. 1856, je vedno bolj širil po svetu češčenje tega simbola Jezusove usmiljene ljubezni. Papež Leon XIII. je posebno pospeševal to češčenje. Zlasti v dneh ob prehodu iz 19. v 20. stoletje je spodbujal vse kristjane, naj se posvetijo Jezusovemu srcu, ter sam sestavi precej dolgo molitev za posvečenje. Don Rua je naročil, naj v noči od 31. decembra 1899 na 1. januar 1900 salezijanci, hčere Marije Pomočnice, sotrudniki in fantje po salezijanskih zavodih izrečejo to posvetitev. V svetišču Marije Pomočnice je on sam z višjimi predstojniki, salezijanci in z mladimi prebil tisto noč v molitvi, opolnoči pa je on sam, združen z glasovi vseh navzočih, izgovarjal počasi in slovesno dejanje posvetitve.

»Vse, kar imamo, dolgujemo Devici Mariji Pomočnici«

Mihael Rua je postal prvi salezijanec na praznik angelovega oznanjenja Mariji. Sam se tega spominja v izjavi za postopek don Boskove beatifikacije. »Leta 1855, na dan Marijinega oznanjenja, sem jaz prvi v drugem letniku filozofije izrekel zaobljube za eno leto.« Ko je 36 let živel ob don Bosku, se je navzel njegovega duha, čigar bistvena poteza je bila pobožnost do Marije Pomočnice. Priča Lovrenc Saluzzo zatrjuje: »Prav dobro se spo-

³² *Okrožnice don Mihaela Rue salezijancem*, Vrhovno salezijansko vodstvo, Turin 1965, str. 276–277.

³³ *Positio*, str. 306.

minjam, da sem iz ust Božjega služabnika slišal tele besede: 'Ne moremo biti dobri salezijanci, če ne gojimo pobožnosti do Marije Pomočnice.'³⁴

Don Bosko je zgradil svetišče Marije Pomočnice, don Rua ga je obnovil, olepšal in okrasil. Slovesno 'kronanje' podobe Marije Pomočnice, ki je bilo v Valdoccu l. 1903, je dosegel pri papežu on, okronal pa jo je kard. Richelmy, papežev legat. Sedemnajstega februarja je salezijancem naznanil ta veliki dogodek in dejal: »Poskrbimo, da bomo manj nevredni naše nebeške Matere in Kraljice. Z vedno večjo gorečnostjo oznanjajmo njeno slavo in materinsko ljubezen. Ona je navdihovala in čudežno vodila našega očeta don Boska pri vseh njegovih velikih delih. Ona je dajala in še daje tako materinsko pomoč pri vseh naših delih, zato smemo ponavljati z don Boskom, da vse, kar imamo, dolgujemo Devici Mariji, naši Pomočnici.«³⁵ Dan kronanja je bil nadvse slovesen ob navzočnosti velike množice. Don Melhior Marocca priča: »Don Ubaldi in jaz sva bila častno spremstvo papeškega legata, zato sva mogla opazovati res zamaknjeno vedenje don Rue. Ko je videl, kako Njegova eminenca polaga kroni na glavo Božjega Deteta in Marije, je planil v glasen jok, kar nas je zelo začudilo, saj smo ga poznali, kako se je znal premagovati.«³⁶

Devetnajstega junija je don Rua poročal vsem salezijancem o teh dogodkih in je zapisal: »Z radostjo razmišljam, da bo kronanje čudodelne podobe Marije Pomočnice v salezijancih, raztresenih po vsem svetu, rodilo bogate sadove. Ta krona bo povečala našo ljubezen, našo pobožnost in našo hvaležnost do naše nebeške zaveznice, ki ji dolgujemo zahvalo za vse, kar smo mogli storiti ... Pri teh naših slovesnostih je ime Marije Pomočnice bilo vedno povezano z don Boskovim imenom, ki je z nezaslišanimi žrtvami postavil to svetišče, postal z besedo in s peresom apostol njene pobožnosti ter je trdno zaupal v njeno mogočno priprošnjo. Kako čudovito je bilo videti množico romarjev, ki so po opravljeni pobožnosti v cerkvi stopali v vrsti, da bi obiskali don Boskove sobe! Nikakor ne dvomim, da bo, potem ko bo med salezijanci naraščala pobožnost do Marije Pomočnice, raslo tudi spoštovanje in ljubezen do don Boska, hkrati pa prizadevanje, da bi ohranili njegovega duha in posnemali njegove kreposti.«³⁷

Don Rui salezijanci dolgujemo navado, da vsak dan ob koncu pre-mišljevanja izmolimo posvetilno molitev Mariji Pomočnici, pa tudi pro-

³⁴ *Positio*, str. 339.

³⁵ A. AMADEI, *n. d.*, zv. III, str. 12.

³⁶ *Positio*, str. 426.

³⁷ A. AMADEI, *n. d.*, III, str. 43.

cesijo s kipom Marije Pomočnice, ki se vije po turinskih ulicah, ki jo je on uvedel prvič l. 1901 in je hitro postala lepo in častivredno izročilo v Turinu in po vsem Piemontu.

V točkah za njegove pridige ljudstvu beremo: »V vseh naših potrebah najdemo Devico Marijo kot našo zagovornico in ne najdemo nikogar, ki bi se k njej zaman zatekel. Srečni smo, da smo sinovi take matere. Častimo jo, ljubimo jo in skrbimo, da jo bodo ljubili še drugi. Prizadevajmo si, da jo bodo spoznali kot pomoč kristjanov, zatekajmo se k njej kot v gotovo varstvo v boleznih, nesrečah, v družinskih neslogah ali ko je v deželah in mestih treba preprečiti kako hudo pohujšanje. Če pa ji hočemo izkazati posebno spoštovanje, se z vso skrbnostjo zavzemimo za mladino ... Posebno se zavzemimo za revno mladino.«³⁸

Hčere Marije Pomočnice, ki jim ljudstvo pravi »don Boskove sestre«, je svetnik ustanovil l. 1872 in jih je poimenoval »živ spomenik hvaležnosti do presvete Device«.³⁹ Zelo hitro so se pomnožile in storile neizmerno dobrega revni in ogroženi mladini. Don Rua, ki je gojil globoko pobožnost do Marije Pomočnice, je tesno povezoval svoje ime s svojimi »hčerami«. Ob don Boskovi smrti je vrhovna predstojnica, mati Daghero, pisala don Rui in mu s popolnim zaupanjem izročila ustanovo HMP. On, ki je videl, kako se je porajala, in je spremljal njeno postopno rast, se je zanjo zavzel kot za sveto dediščino, ki mu jo je zaupal don Bosko, in vanjo zavzeto vлил bogastvo svoje misli in svojega srca.

Njegovo podobo srečujemo na vsaki strani zgodovine HMP skozi več kot 20 let. To je bila doba bogate širitve in dejavnosti. Odpirale so zavode v mnogih evropskih državah, v Palestini, v Afriki in v mnogih ameriških republikah. Nastale so nove ustanove, kakor so jih terjali novi časi, zlasti v pomoč mladim delavkam. Odpirale so nove misijonske postaje v prvih vrstah. Poskrbele so za novo ureditev po šolah.

Na svojih mnogih potovanjih je don Rua raztegnil svoje obiske tudi na zavode HMP: povsod je zapustil svojo svetniško besedo, svetoval, podpiral in vodil. Povsod se je zanimal za vse, nikoli ni bil utrujen ali prenagljen. Dajal je nasvete in navodila, samo da bi pospeševal dobro. Njegova pisma, napisana z lepomisno pisavo, četudi na koščku papirja, so bila preprosta, a polna notranje vsebine.

³⁸ A. AMADEI, *n. d.*, III, str. 746, 748.

³⁹ INSTITUT HČERA MARIJE POMOČNICE, *Kronika I*, Rim 1974, str. 298.

Pokorščina

Posvetitev vsakega redovnika Bogu je v darovanju samega sebe Bogu po evangelijskih svetih pokorščine, uboštva in čistosti. Prvi od teh svetov je po salezijanskem izročilu pokorščina.

Ob koncu l. 1909 je don Rua imel že 72 let, njegovo zdravje je pa že bilo resno načeto. Prvega januarja tistega leta je napisal svoje predzadnje pismo vsem salezijancem. V njem je dejal: »Konstitucije, ki so prišle iz don Boskovega očetovskega srca in jih je potrdila Cerkev, ki je nezmohtljiva v svojem nauku, bodo vaša vodnica in vaša obramba v vsaki nevarnosti, v vsakem dvomu in v vsaki težavi. S svetim Frančiškom Asiškim vam pravim: »Blagor redovniku, ki izpolnjuje svoja sveta Pravila. Le-ta so knjiga življenja, upanje na odrešenje, jedro evangelija, pot do popolnosti, ključ do nebes in pogodba naše zaveze z Bogom.«⁴⁰

Don Rua je vse življenje kazal absolutno pokorščino, tako 'absolutno', da se je don Bosko včasih kar pošalil. V izjavi za postopek za beatifikacijo je vrhovni predstojnik don Filip Rinaldi pričal: »Don Bosko je dejal: 'Don Rui se ne daje ukazov niti za šalo ne', tolikšna je bila njegova pripravljenost napraviti, karkoli bi mu rekel kak predstojnik ... Za Ruoa je bila pokorščina zelo lahka, ker je bil globoko ponižen. Bil je ponižen v vedenju, ponižen v besedah, ponižen z velikimi in z malimi.«⁴¹ Pa vendar je bila tudi ponižna Ruova pokorščina postavljena na dve trdi preizkušnji. Od svetega sedeža je prejel dva ukaza, ki sta v živo zadela njegovo občutljivost.

Do l. 1901 »so salezijanski predstojniki in ravnatelji, zvesti don Boskovemu zgledu, imeli za veliko korist, da sami spovedujejo tako redovnike kakor gojence v svojem zavodu. Don Rua je imel za zelo pomembno, da je spovedoval v Oratoriju in drugje, toliko bolj, ker je bil prepričan, da je to izročilo eno izmed temeljev salezijanske metode. Zato je bil žalostno prizadet, ko je odlok z dne 5. julija 1899 prepovedal ravnateljem rimskih zavodov spovedovati gojence. Po določbah Svetega oficija je ta odlok varoval svobodo spovedancev in preprečeval morebitne sume glede predstojnikove oblasti. Ker se je don Rua upravičeno bal, da bo prišlo še do širših odredb, je skušal odlašati. Toda drugi odlok z dne 24. aprila 1901 je izrecno prepovedoval vsem salezijanskim predstojnikom, da bi spovedovali katere koli svoje podložnike. Ker se je počutil ujetega med dvema zvestobama, je poizkusil najti

⁴⁰ *Okrožnice don Mihaela Rua salezijancem, n. d.*, str. 499.

⁴¹ *Positio*, str. 979, 981.

kak način za odlog, pa mu je to prineslo poziv, naj pride v Rim, kjer je moral sprejeti osebno grajo svetega oficija. Ukazano mu je bilo, naj takoj zapusti Rim. Brez odlašanja je ubogal, vendar globoko potr. «⁴²

Don Barberis, ki je ob don Rui preživil tiste žalostne in napete dneve, je pričal: »Jaz sem morda edini, ki pozna stvari do podrobnosti ... Don Bosko je uvedel v naše zavode navado, da je ravnatelj tudi spovednik; tega ni postavil kot ukaz, saj ni omenjeno v nobenem členu konstitucij in tudi ne v pravilniku, ampak je bilo to uvedeno samo po sebi in nihče ni v tem opazil česa neprimernega ... Ker je šlo za navado, ki jo je vpeljal don Bosko in ki je nemoteno obstajala skoraj 70 let, ter je bilo v odloku zapisano, naj 'predstojniki poskrbijo v času enega leta', se je don Rua imel za upravičenega, da malo odlaša ... da se bo lahko posvetoval ... z uglednimi osebami, med katerimi se spominjam kard. Svampa, bolonjskega nadškofa. Ko pa je uvidel v vsej razsežnosti pomembnost odloka, se je takoj odločil, da obvesti vso salezijansko družbo, in je to storil s pismom 6. julija 1901.«⁴³

Leta 1906 je neka druga odločitev Svetega sedeža postavila njegovo pokorščino na novo trdo preizkušnjo, ko je bil izdan odlok, ki je ponovno prizadel dediščino, prejeta od don Boska. Od same ustanovitve je Institut hčera Marije Pomočnice bil pridružen salezijancem. Povezavo obeh kongregacij je zagotavljalo skupno vodstvo. »Institut HMP, je bilo rečeno v konstitucijah, je pod vrhovno in neposredno odvisnostjo vrhovnega predstojnika družbe sv. Frančiška Saleškega ... Konkretno je ta predstojnik izročil svojo oblast salezijanskemu duhovniku, ki je nosil naslov vrhovni ravnatelj instituta HMP. Na krajevni ravni so ga predstavljali inšpektorji. Notranje vodenje instituta pa je bilo v rokah vrhovne predstojnice in njene kapitlja. Don Bosku je bil zelo pri srcu ta način vodenja.«⁴⁴

Da bi Sveti sedež uvedel red v redovne družine, ki so se v zadnjih desetletjih naglo širile, je izdal dekret, ki je naročal: Ženska kongregacija s preprostimi zaobljubami ne sme biti v nobenem pogledu odvisna od moške kongregacije iste narave. Peti vrhovni zbor HMP, ki se je zbral 1905, je izrazil bojazen in zaskrbljenost nad tisto odločitvijo. Čeprav so izrazile dolžno pokorščino odločitvi Cerkve, so z enodušnim glasovanjem izjavile, da je njihova volja, da ostanejo odvisne od don Boskovega naslednika: pod to odvisnostjo se je institut hitro in nepričakovano razvijal, k sale-

⁴² M. WIRTH, *n. d.*, str. 272.

⁴³ *Positio*, str. 292–294.

⁴⁴ M. WIRTH, *n. d.*, str. 399.

zijancem so se zatekale vsakokrat, kadar so nastale težave s civilnimi in verskimi oblastmi; v tem so občutile svojo varnost za prihodnost v duhu skupnega ustanovnika. Vendar je Rim odgovoril ter zahteval pokorščino. Ko je vrhovni občni zbor bil obveščen o tej odločbi, je bilo, kot da bi strela udarila z jasnega neba. Papež Pij X., ki je sprejel vrhovno mater in svetovalke, je z velikim in žalostnim razumevanjem dejal: »Ostanite mirne; saj gre samo za materialno ločitev in nič drugega.«

Leta 1906 je Sveti sedež poslal don Rui spremenjene konstitucije HMP. Leta 1907 je bilo besedilo izročeno izrednemu vrhovnemu občnemu zboru HMP. »Temeljna odločitev se je tikala popolne neodvisnosti obeh družb tako glede vladanja kot glede upravljanja in knjigovodstva. Salezijanci bodo skrbeli za HMP – omejeno samo na redovno področje – samo, če jih bodo za to prosili škofje.«⁴⁵

Blaženi Filip Rinaldi, salezijanski vrhovni predstojnik, je pod prisego glede Rue dejal: »Spominjam se njegove brezpogojne pokorščine odloku o ločitvi sester Marije Pomočnice in instituta salezijancev. Od tega odloka dalje je ostajal tako zadržan, da sploh ni upal posegati v njihove zadeve, razen če so ga prosile vrhovne predstojnice ali če so ga prosile za nasvet v kaki pomembni zadevi. To zadržanost je ohranjal, dokler mu ni Pij X. dejal, da sestre še vedno potrebujejo salezijansko vodstvo, posebno v vodenju materialnih stvari glede šol in za ohranjanje don Boskovega duha. Tedaj se je spet opogumil in bil spet ne samo oče, temveč tudi ravnatelj.«⁴⁶

Uboštvo

Francesia pripoveduje, da je klerik Rua nekega dne našel krpo rdeče preproge in jo hotel pogniti na svojo pisalno mizo. Don Bosko je to videl in mu v šali dejal: »O, don Rua! Ti je všeč eleganca, kajne?« Don Rua mu je zmeden odgovoril, da je to pač samo krpa, a don Bosko mu je odvrnil: »Luksus in eleganca se hitro vrineta, če nismo pazljivi.« Don Rua teh besed ni nikoli pozabil in jih je ohranil kot zaklad za vse življenje.«⁴⁷

Uboštvo je bilo Ruovo življenjsko geslo. Oblačil se je revno, nikoli ni iskal udobja, varčeval je pri vsaki stvari. Bedel pa je nad tem, da bi tudi

⁴⁵ M. WIRTH, *n. d.*, str. 400.

⁴⁶ *Positio*, str. 979.

⁴⁷ Gl. *Positio*, str. 924.

vsi salezijanci cenili uboštvo in ga živeli v duhu vere, kakor je hotel don Bosko. Njegova obleka je bila na vseh straneh zakrpana. En par čevljev je nosil več let, vendar je hodil peš, namesto da bi šel s tramvajem in plačal 10 stotinov za vozovnico. Ko je bil doma, je vse do smrti nosil staro suknjo, ki jo je nosil še don Bosko, in jo je nosil s pobožnostjo.

Ena izmed hčera Marije Pomočnice, ki je skozi več let krpala obleke salezijancem v Oratoriju, je izjavila, da so ji le redko kdaj prinesli kako stvar don Rue. Kadar pa so ji prinesli njegov talar, so ji naročili, naj ga zakrpa čim prej, ker je don Rua delal v sobi oblečen v suknjo in ni imel dveh talarjev, da bi ju zamenjal.

Ko je l. 1908 potoval v Carigrad, se je po številnih obiskih v mestu vrnil z oteklimi in mokrimi nogami. Prosil je salezijanskega ravnatelja, ali imajo kak par volnenih nogavic, da bi si jih zamenjal. V vsem zavodu niso našli niti enega para volnenih nogavic. Tedaj se je don Rua nasmehnil in dejal: »Sem pa res zadovoljen! To je pravo salezijansko uboštvo.«⁴⁸

V 23 letih, ko je bil vrhovni predstojnik, je don Rua poslal salezijancem 56 okrožnic. V njih je zgostil vso svojo ljubezen do don Boska in salezijanskega duha. Med temi pismi velja kot 'mojstrovina' okrožnica, ki nosi naslov Uboštvo. Obsega 20 strani in nosi datum: Turin, 31. januarja 1907, na obletnico don Boskove smrti. Izbral sem nekaj strani iz tega zelo še za današnji čas pomembnega pisma,⁴⁹ da bi v nas poživil pravega duha salezijanskega uboštva.

»Naravno je, da v uboštvu gledamo nesrečo«

Revščina sama po sebi ni krepost; je pa upravičena posledica izvirnega greha, ki jo je določil Bog kot kazen za naše grehe in za posvečenje naših duš. Naravno je torej, da se je človek boji, jo ima za nesrečo in stori vse, da bi se ji ognil. Uboštvo postane krepost šele, ko jo človek sprejme prostovoljno iz ljubezni do Boga, kakor storijo tisti, ki si izberejo redovniško življenje. Kljub temu tudi tedaj uboštvo ne preneha biti grenko. Tudi redovnikom uboštvo nalaga velike žrtve, kakor mi sami velikokrat okušamo.

Zato se ne smemo čuditi, če je uboštvo najbolj občutljiva točka redovniškega življenja in je kakor preizkusni kamen za razločevanje cvetoče ali raz-

⁴⁸ Gl. A. AMADEI, *n. d.*, III, str. 104–121.

⁴⁹ Vsi spodaj navedeni teksti, ki se tičejo uboštva, so vzeti iz *Okrožnice Mihaela Rue salezijancem, n. d.*, str. 430–445.

puščene skupnosti ali gorečega redovnika od zanemarjenega. Na žalost bo še vedno čer, ob kateri bo nasedlo toliko dobrih poklicev, ki so čudovito zastavili svoje redovništvo in se lepo razvijali. Zato imajo predstojniki dolžnost, da o njem govorijo pogostokrat, dolžnost vseh članov salezijanske družine pa je, da ohranjajo živo ljubezen do uboštva in nedotaknjeno prakso.

»Prvi evangeljski svet«

Uboštvo je prvi evangeljski svet. Jezus že takoj v začetku svojega javnega delovanja izreče najhujše grožnje bogatim, ki dobivajo že na zemlji svojo tolažbo. Na drugi strani pa trpljenje revnih vzbuja sočutje njegovega blagega srca, jih tolaži in jih imenuje blažene ter jim zagotavlja, da je njihovo Božje kraljestvo. Tistemu, ki ga vpraša, kaj mora storiti, da bo popoln, odgovori: »Pojdi, prodaj vse, kar imaš, potem pridi in hodi za menoj.« Svojim apostolom, ki so se ponudili, da bodo šli za njim, je postavil kot prvi pogoj, naj zapustijo mreže, mitnico in vse, kar imajo. To odpoved vsemu imetju na zemlji so uresničili vsi učenci Jezusa Kristusa in vsi svetniki, ki so skozi mnoga stoletja okrasili Cerkev.

»Don Boskovo uboštvo«

Naš častitljivi oče je živel ubožno do konca svojega življenja. Čeprav je skozi njegove roke šlo veliko denarja, ga niso nikoli videli, da bi si skušal pridobiti najmanjše časno zadovoljstvo. Imel je navado reči: »Uboštvo moraš imeti najprej v srcu, da boš po njem živel.« In Bog ga je nagradil bogato za njegovo zaupanje in za njegovo uboštvo, tako da mu je uspelo ustvariti dela, ki bi si jih sami knezi ne upali začeti. Ko je govoril o uboštvu, je zapisal: »Pomnimo dobro, da je od izpolnjevanja uboštva v največji meri odvisna blaginja naše družbe in korist naše duše.«

»Ne le da mi oznanjamo evangelij ubogim, temveč ubogi oznanjajo evangelij nam«

Cerkvena zgodovina nas uči, da so se tisti, ki so se najbolj ločili od tega sveta, najbolj odlikovali v veri, upanju in ljubezni in je bilo njihovo življenje polno dobrih del ter čudežev v Božjo slavo in rešitev bližnjega.

Zaman bi bilo vse naše delovanje, če svet ne bi videl in se ne bi prepri-

čal, da mi ne iščemo bogastva in udobnosti. Dobro imejmo pred očmi, kar je zapisal sveti Frančišek Saleški, da ne le mi oznanjamo evangelij ubogim, temveč da tudi ubogi oznanjajo evangelij nam.

Tudi med nami ne bodo tisti salezijanci, ki iščejo udobje, ustvarili velikih rodovitnih del, ne bodo šli med divjake v Mato Grosso ali na Ognjeno zemljo ali ne bodo šli služiti med gobavce. S tem se bodo ponašali vedno le tisti, ki se bodo velikodušno držali uboštva.

»Don Boskove ustanove so sad ljubezni do bližnjega«

Zavedati se moramo, da so don Boskove ustanove sad ljubezni do bližnjega. Vedeti moramo, da si mnogi od naših dobrotnikov, ki so sami ubogi ali komaj skromno situirani, nalagajo težke žrtve, da nam lahko pomagajo. S kakšnim srcem bomo uporabili tisti denar, da bi si preskrbeli udobje, ki se ne sklada z našim stanom? Če bi zapravljali sad tolikih žrtev, tudi če bi ga samo nepremišljeno uporabljali, bi to bila velika nevhvaležnost do Boga in do naših dobrotnikov.

Naj vam nekaj pomembnega zaupam. Morda mnogi, ki vidijo, kako se naše ustanove vedno bolj širijo, menijo, da družba razpolaga z velikimi sredstvi in da niso na mestu moji nenehni opomini, naj bomo varčni in se držimo uboštva. Kako daleč so od resnice! Lahko bi jim pokazal, koliko mladih je glede hrane, oblek, knjig itn. popolnoma ali večidel na breme družbi. Kdor s pametjo gleda na naš razvoj, bo lahko uvidel, koliko se gradi zavodov, cerkva, koliko prizadete škode je treba odpraviti, koliko potovanj je treba misijonarjem plačati, koliko pomoči pošiljamo v misijone, koliko ogromnih stroškov imamo za šolanje osebja.

Kdor ne bi živel po zaobljubi uboštva, kdor bi pri hrani, obleki, stanovanju, na potovanjih in v iskanju udobnosti prekoračil meje, ki nam jih nalaga naš stan, bi ga morala peči vest, da je družbi iztrgal tisti denar, ki je bil določen za kruh sirotam, za vzdrževanje poklicev in za širjenje kraljestva Jezusa Kristusa. Naj pomisli, da bo o tem moral dati odgovor pred Božjim sodnim stolom.

»Junaški časi naše družbe«

Dober salezijanec si mora usvojiti duha uboštva, to je, da bo resnično ubog v mislih in željah, se bo kazal ubogega v besedah in se obnašal

resnično kot ubog. Rad bo sprejel tiste odpovedi in neudobje, ki so neizogibne v skupnem življenju, in si bo velikodušno izbral manj lepe in manj udobne stvari.

Naj ob koncu spomnim na čase, ki smo jim rekli »junaški časi« naše družbe. Minilo je veliko let, ko je bila potrebna izredna krepost, da smo ohranili zvestobo don Bosku in se zoperstavljali vabam, ki so nam klicale, naj ga zapustimo, in to zaradi skrajne bede, v kateri smo živeli. Podpirala pa nas je močna ljubezen, ki smo jo izkazovali don Bosku, spodbujale in krepile so nas njegove spodbude, naj ostanemo zvesti svojemu poklicu kljub trdim odpovedim in težkim žrtvam. Zato sem trdno prepričan, da bomo ohranjali duh uboštva v vsej pristnosti, čim bolj bo živa naša ljubezen do don Boska, čim bolj goreča bo želja, da se ohranimo kot njegovi vredni sinovi, in če bomo ohranjali milost redovnega poklica.

Čistost

Janez Kr. Francesia je kot mlad delavec z dvanajstimi leti prišel v Oratorij. Tam je srečal dijaka Mihaela Ruo, ki jih je imel trinajst. Bilo je to leta 1850. Od tistega trenutka sta si bila neločljiva tovariša in prijatelja skozi šestdeset let, do 6. aprila 1910. Zjutraj tistega dne je Janez Francesia sedel ob Mihaelu Rui, ki je umiral. Polagal mu je v usta prvi zdihljaj, ki sta se ga skupaj kot dečka naučila od don Boska: »Ljuba Mati večnega življenja, reši mojo dušo pogubljenja.« In Mihael mu je odgovoril: »Da, rešiti dušo, to pomeni vse!«

Ko so l. 1922, ko je imel 82 let, poklicali don Francesia, da bi pod prisego dal izjavo, kaj misli o svetosti don Rue, je ob besedi »čistost« bil zelo ganjen in tiho izgovarjal pričevanje, ki še danes ob branju v človeku vzbuja ganjenost: »Blesk angelske čistosti je žarel iz vse osebe Mihaela Rue. Dovolj je bilo, če ga je kdo pogledal, in že je občutil njegovo nedolžno dušo. Zdelo se je, da je imel uprt pogled bolj v nebeške kakor v zemeljske stvari. Don Rua je bil prava podoba svetega Alojzija. Jaz lahko pričam, da v vseh letih, ki sem jih preživel ob njem, pri njem nisem nikoli slišal besede, geste ali pogleda, ki ne bi bil prežet s to krepostjo. Njegov način dela in vedenja kadar koli ali kjer koli je bil vedno v skladu z najbolj izbrano tenkočutnostjo in sramežljivostjo. Zato je bil vedno v zgled drugim tako v javnem kot

zasebnem življenju, na dvorišču ali na ulici, v cerkvi ali v svoji sobi. V svojih dolgih pogovorih, pa naj je govoril s komer koli, je ostajal tako zbran in hkrati očetovski, da je spodbujal in osvajal srca ... Bil je tako rahločuten in obziren do angelske kreposti, da je njegova beseda pri priporočanju čistosti imela poseben učinek. Njegovi nasveti, ki jih je dajal salezijancem, kako naj se vedejo med fanti, so bili ljubeznivi in polni modrosti: »Imejte zelo radi fante, ki so izročeni vaši skrbi, vendar ne navezujte nanje svojega srca.« Drugič je spet dejal, da je treba skrbeti za vse duše, vendar ne smejo dopustiti, da bi jim kdo ukradel srce ... V pridigah so mu prihajale iz srca najbolj blage besede ter lepe in privlačne prisposodbe, ki so navduševale mlade za angelsko krepost, da se je zdel kot Gospodov angel ... Lahko pričam iz svojega védenja, da je to krepost gojil na najbolj popoln način od mladih let do smrti.«⁵⁰

Dnevi smrtnega boja

Pa je prav na področju moralnosti, ki jo je Rua imel za najdragocenejšo vrednoto za vzgojno ustanovo, kot je salezijanska družba, moral pretrpeti najbolj sramoten napad, ki je njegovo življenje dobesedno vrgel s tečajev. Ti črni trenutki so znani kot 'dogodki v Varazzah'. Salezijansko šolo v tistem mestu je vodil don Karel Viglietti, zadnji don Boskov osebni tajnik. Zjutraj 29. julija 1907 je v zavod vdrla policija. Salezijance so aretirali, fante pa so, kolikor jih je ostalo, kajti drugi so že odšli na počitnice, odpeljali v vojašnico. Don Viglietti je moral poslušati sramotno obtožbo: neki fant, Karel Marlario, star petnajst let, sirota, ki ga je posvojila vdova Bessonova in je zastonj živel v zavodu, je pisal 'dnevnik', ki ga je imela v rokah policija. V njem je bil opisan salezijanski zavod kot gnusno središče pedofilije. Nič niso pomagali ostri ugovori don Vigliettija in drugih salezijancev niti enoglasno zanikanje mnogih gojencev, ki so jih strogo zasliševali.

Novica je pricurljala na dan. Ves antiklerikalni tisk je sprožil nepretrgano sramotilno kampanjo proti salezijancem in cerkvenim šolam. Velike skupine malopridnežev so se zbirale k nasilnim dejanjem v Savoni, La Spezii in v Sampierdareni. Drugi nasilni koraki proti duhovnikom in katoliškim krogom so se dogajali v Livornu in Mantovi. Lov na farje je bil odprt. Zahtevali so zatrtje vseh šol, ki so jih vodili redovniki v Italiji.

⁵⁰ *Positio*, str. 928–930.

»Med to strahotno preizkušnjo so nekatere priče pripovedovale, kako je bil don Rua potrta. Kar niso ga več poznali.«⁵¹ V tistih dneh ga je napadla težka oblika infekcije, oslabel je. Videli so ga, da je jokal kot otrok. Montirana obtožba se je umirila. Najslavnejši italijanski advokati so salezijancem ponudili brezplačno zagovarjanje. Poslanci, bivši salezijanski gojenci, so branili salezijanske šole v parlamentu. Tretjega avgusta, komaj pet dni po izbruhu žalitev, je don Rua s pomočjo drugih predstojnikov reagiral in ob spremstvu treh slavnih odvetnikov podal obtožbo zaradi zasramovanja in obrekovanja. Apelacijsko sodišče v Genovi je ob sklepu procesa izjavilo, da je bil dnevnik sad izmišljotin, napisanih na prigovarjanje zunanjih ljudi, ki so hoteli vzbuditi antiklerikalni škandal.«⁵²

Enaintridesetega januarja 1908, ko se je vihar polegel, je don Rua vsem salezijancem napisal okrožnico, katere naslov je že povedal vse: Čuječnost. V njej je na kratko povzel dogodke, vabil vse, naj se zahvalijo Bogu in Mariji Pomočnici, ter prosil vse, naj preberejo dva odlomka don Boskovih besed, ki jih je povedal 20. septembra 1874, in en člen iz konstitucij: »Javna občila včasih poročajo o nemoralnih dogodkih, ki so se zgodili na škodo nramnosti in v strahotno pohujšanje. To je strahotno zlo in velika nesreča. Jaz vedno prosim Gospoda, naj stori tako, da bi bili vsi naši zavodi zaprti, preden bi se v njih zgodile podobne nesreče.«⁵³ In nadaljuje: »Lahko kot nezmotljivo načelo postavimo, da je moralnost gojencev odvisna od tistih, ki jih vzgajajo, asistirajo in vodijo. Kdor nima, ne more dati, pravi pregovor. Iz prazne vreče se ne more vsuti žito, iz steklenice, polne usedlin, ne more priteči dobro vino. Torej je nujno, da moramo, preden smo učitelji za druge, sami imeti tisto, kar hočemo naučiti druge.«⁵⁴ Nato razlaga 28. člen konstitucij takole: »Kljub njegovi (don Boskovi) živi želji, da bi imel veliko sodelavcev v svojih ustanovah, vendar ne bi hotel, da naredi zaobljube v salezijanski družbi tisti, ki nima utemeljenega upanja, da bo mogel z Božjo milostjo ohraniti krepost čistosti tako v besedah, delih ali mislih.«⁵⁵

⁵¹ M. WIRTH, *n. d.*, 273.

⁵² A. AMADEI, *n. d.*, III, str. 348.

⁵³ *Okrožnice Mihaela Rue salezijancem, n. d.* str. 464–465.

⁵⁴ Enako kot 53, str. 465–466.

⁵⁵ Enako kot 53, str. 467.

4. DON RUA: »EVANGELIZATOR MLADIH«

V homiliji, ki jo je imel papež Pavel VI. ob beatifikaciji, kot sem že omenil, je zatrdil: »Premišljajmo trenutek o značilnem vidiku don Rue, vidiku, ki nam ga pomaga razumeti ... Sin, učenec, posnemovalec (don Boska) je iz svetnikovega zgloda napravil šolo, iz svojega dela ustanovo, razširjeno po vsem svetu, iz izvira pa tok, reko ... Čudovita rodovitnost salezijanske družbe je imela don Boska za izvir, v don Rui pa nepretrgano nadaljevanje. Ta njegov nadaljevalec je služil salezijanski ustanovi s svojo ekspanzivno močjo, jo je razvijal v popolni skladnosti, a vedno z genialno novostjo ... Kaj nas uči don Rua? Naj bomo nadaljevalci ... Učenčevo posnemanje ne sme biti pasivnost in suženjsko posnemanje. Vzgoja je umetnost, ki vodi logično razširjanje, ki pa mora biti svobodno in izvirno, z lastnimi sposobnostmi učenca. Don Rua se je izkazal kot prvi nadaljevalec ustanove po don Boskovem zgledu ... Čutimo, da imamo pred seboj atleta apostolske dejavnosti, ki deluje po don Boskovem modelu, vendar z lastnimi in vedno rastočimi razsežnostmi ... Zahvalimo se Gospodu, ki je njegovim apostolskim naporom hotel podariti nova področja pastoralnega dela, ki jih je nagel in zmeden družbeni razvoj odprl pred krščansko civilizacijo.«⁵⁶

Nova področja pastoralnega dela

Če samo na hitro prelistamo množico don Ruovih pisem, njegovih okrožnic, knjig, ki povzemajo njegovo delo kot don Boskovega naslednika skozi 22 let, polni občudovanja ugotovimo, da je to, kar zatrjuje papež, vse res: njegova zvestoba don Bosku ni statična, temveč dinamična. Resnično je opazil tok časa in potrebe mladine ter je brez strahu razširil salezijansko delo na nova področja pastoralnega dela.

Med delavci in med sinovi delavcev

V zadnjih desetletjih devetnajstega in v prvih mesecih dvajsetega stoletja so se povsod širili socialni boji tovarniških delavcev. Razmere za delavce so bile bedne: neznosni urniki, zelo slabe higienske razmere, zdra-

⁵⁶ PAVEL VI., *Homilija ob Ruovi beatifikaciji*, Rim, 29. oktobra 1974.

vstvenega in pokojninskega zavarovanja sploh še ni bilo. Na Ruovo pobudo so salezijanci in HMP ustanovili veliko socialnih ustanov: sirotišnice, obrtne šole, poljedelske šole, župnije z oratoriji po predmestjih za sinove delavskih družin: oratoriji, kjer se je po zeleni travi igralo 300, 500 ali 1000 fantov in so se v kapelah zbirali k molitvam. Don Rua je bil tega vesel in je spodbujal inšpektorje, naj bodo pozorni na te »temeljne don Boskove ustanove«.

V zadnjih letih stoletja je Turin postal žalostna zibelka italijanskega proletariata. Maja 1891 je Leon XIII. objavil okrožnico *Rerum novarum*. V njej je papež javno ožigosal razmere, kjer »majhno število izrednih bogatašev prisiljuje v pol-suženjstvo neskončno množico proletarcev« (RN 2). Okrožnica je imela globok odziv v krščanskem svetu. Don Rua je čutil, da je za salezijance nastopila ura, da razširijo in okrepijo svojo socialno dejavnost.

Leta 1892 je bil v Valsaličah 6. vrhovni zbor družbe. Med vprašanji, o katerih naj bi razpravljali, je bilo, kako praktično uresničiti papeževe nauke o delavskem vprašanju. Salezijanci so si zadali nalogo, da bodo v šolske programe za mlade uvedli pouk o kapitalu in delu, pravici do lastnine in do stavke, o plači, počitku in varčevanju. Svetovali so, naj spodbujajo bivše gojence, da se vpišejo v *Katoliška delavska društva*.

Med švicarskimi rudarji

Leta 1892 so začeli vrtati Simplonski predor med Švico in Italijo: To je eden najdaljših predorov na svetu, dva predora drug ob drugem, dolga 19.800 m. Na švicarski strani je nastala kolonija italijanskih delavcev, ki je štela preko 2000 ljudi: iz Piemonta, Lombardije, Benetk in zlasti iz Abbruzzov in Sicilije, z ženami in otroki. Don Rua se ni prav nič obotavljal in je med te delavce takoj poslal salezijance in hčere Marije Pomočnice. Tam so ostali sedem let, dokler dela niso bila končana. Le malo je novic, kako so izkazovali pomoč tem revnim družinam: delali so dobro, nihče pa ni utegnil pisati kake kronike. Nekega dne je prišel socialistični poslanec, August Chiesi, pogledat, kakšne so tam razmere. Videl je, kaj so delali salezijanci in sestre, videl je delavski krožek, ki so ga oni ustanovili, kjer so se največ shajali Italijani. V Turinski časopis *Tempo* je poslal poročilo. Tam

beremo: »Veliko smo razpravljali o razmerah naših delavcev v Simplonu, o tem veliko pisali in protestirali. Vendar do sedaj ni bilo napravljenega prav nič konkretnega njim v prid. Tisto malo, kar je bilo napravljenega do sedaj, so napravili duhovniki ... Oni so vedno prvi, ko je treba kaj storiti, pomagati in lajšati težave drugih. Tako v Simplonu, tako povsod.«

Izseljenci med izseljenci

Drugi, še številnejši valovi izseljencev so odhajali iz Italije, da bi ubežali revščini, ki je vladala v južnih pokrajinah. V letih 1880–1890 je po statistiki ekonomista Clougha v Severno in Južno Ameriko odhajalo vsako leto okoli 165.000 ljudi. Samo v Argentino se jih je vsako leto izselilo 40.000. V naslednjem desetletju se je množica emigrantov še povečala in je preseгла pol milijona na leto. Poslanec Jožef Toscano iz poslanske zbornice, ki se je skliceval na skrajno revščino na jugu, je l. 1878 izjavil: »Kaj hočete, da naš proletariat na robu obupa naredi? Ostaneta mu le dve poti: kriminal in razbojništvo ali pa izselitev.« V dvanajstih naslednjih letih se razmere niso prav nič spremenile. Poslanec Viktor Orlando iz Palerma je v istem parlamentu zakričal, da njegovim rojakom ostaja izbira, ki obsega samo dve besedi: »ali emigranti ali razbojniki«.

Ko je don Rua med tem že prepredal Italijo z mrežo ustanov za mlade iz revnih družin, je poslal salezijanske misijonarje v Severno Ameriko v letih 1897 in 1898. V New Yorku, Patersonu, Los Angelesu in Troyu so se naši sobratje trudili, da bi sprejeli izseljence, ki niso poznali jezika, niso imeli stanovanja in ne dela. Skupaj z junaškimi sestrami, na čelu z materjo Cabrinijevo ter z drugimi misijonarji in misijonarkami, so jim skušali pomagati, jim najti stanovanje in se vpisati v ljudske sindikate. Njihove otroke so sprejemali v šolo ter skrbeli za njihovo versko vzgojo. Hkrati pa je okreplil in pomnožil salezijanske ustanove v Južni Ameriki, ki so uspevale po zaslugah mons. Cagliera in novega salezijanskega škofa mons. Alojzija Lasagna.

Salezijanci so se pojavljali po novih kontinentih. Odpirali so socialne ustanove, sirotišnice, obrtne šole, župnije in oratorije po predmestjih v daljnih deželah: v Cape Townu, Tuniziji, Smirni in Carigradu. Množično so odpirali nove ustanove v severni in zahodni Evropi. Ena od dobrih po-

sledic je bila, da so salezijanski misijoni lahko računali na sobrate različnih narodnosti. Poljski izseljenci v Buenos Airesu so lahko kmalu računali, da bodo dobili poljskega sobrata na čelu svojega tajništva. V Londonu je poljska kolonija razpolagala s cerkvijo, ki jo je vodil poljski salezijanec. Nemški izseljenci v centralni Pampi ali v Čilu so našli nemške salezijance. V Oaklandu v Kaliforniji je celo četrt portugalskih izseljencev vodil portugalski salezijanec.

Tvegati vse, kar je mogoče tvegati, kakor don Bosko

Apostolska podjetnost je gnala don Rua, da je podpiral najtežje pobude. Z enakim pogumom kot don Bosko je tvegall vse, kar je bilo mogoče tvegati, da povsod razširi Božje kraljestvo in ljubezen do Marije Pomočnice.

V Palestini se ni obotavljal sprejeti med salezijance dobro ukoreninjeno redovno družino duhovnika Antona Bellonija, ki se je posvečall najbolj revnim dečkom. Na Poljskem se ni upiral težavni in problematični osebnosti duhovnika Bronislava Markiewicza, za katerega se je zdelo, da se hoče upirati oblasti predstojnikov, ki pa ga danes častimo kot blaženega in ustanovitelja družbe, ki je sedaj že del salezijanske družine. V Kolumbiji je podprl nov apostolat med gobavci v Agua de Dios, ki ga je začell Unija in sta ga nadaljevala Rabagliati in Variara. Podprl je Balzola in Malana, ki sta se hotela približati staroselcem *Bororos* v Mato Grosso v Braziliji. Podpirall je zelo težavne poizkuse, da bi ustanovili misijonsko postajo med Šuarci v Ekvadorju. V Oran v Alžiriji, kjer so se fantiči potepali po ulicah, je poslal sedem salezijancev, da bi odprli oratorij in šole.

Leta 1906 je blagoslovil prve salezijance, ki so odpotovali, da bi ustanovili prve misijone v Indiji in na Kitajskem, ki jih je vodil mladi Alojzij Versiglia, ki ga danes častimo kot mučenca in svetnika. Bil je to plah začetek, skoraj boječ, toda danes don Boskovo delo v Indiji, na Kitajskem in po celi Aziji vzbujall začudenje vseh.

Skoraj tik pred njegovo 'zlato mašo', ki je bila najavljena že v *Bolletino Salesiano* in so se je vsi salezijanci veselili, ga je infekcija, ki ga je mučila že dolga leta, pokrila z bolečimi ranami in mu pretrgalla nit življenja. Bog mu je v tej bolezni prišel naproti 6. aprilla 1910.

»Tista preprostost, s katero je skušal pospremiti svoje delo«

Kdor raziskuje tudi samo zadnjih dvajset let življenja tega drobcenega duhovnika, dobi neizbrisen vtis neutrudljivega in orjaškega dela. Prav zares ne moremo, kakor je dejal Pavel VI. ob njegovi beatifikaciji, nikoli pozabiti v dejavnost vpetega tega malega, a velikega moža, toliko bolj ko mi, prežeti z miselnostjo današnjega veta, navajeni ocenjevati postavbo kakega človeka po njegovi delovni sposobnosti, opazimo pravega atleta apostolske dejavnosti.«

In vendar je don Rua vso to človeško in duhovno dejavnost opravljal v tihoti in ponižnosti. Tako je njegov najdražji don Francesca, ki si je zadal nalogo, da bo napisal njegov življenjepis in je uporabljal *plurale maiesteticum*, ki so ga v tistem času uporabljali pisci, zapisal: »Nam, ki smo dolgo živeli z njim, ki smo ga skoraj vsako uro poslušali, kako govori, ki smo se z njim pogovarjali kot najbolj tesni prijatelji in zaupniki, se nam je zdelo vse naravno in samo po sebi umevno. 'Tako,' si je dejal, 'bi naredil jaz.' 'Tako bi naredil don Bosko.' 'Kaj je v tem izrednega?' 'Ne zdi se mi, da bi bilo kaj posebnega.' In vendar bi morali reči, kadar pomislimo na to, da je tista preprostost, s katero je spremljal svoja dela, tisto njegovo govorjenje 'vse za Gospoda in samo za Gospoda', že v nas vzbujala začudenje in bo vedno predstavljala najlepšo hvalo delavnega in skromnega življenja Mihaela Rue.«⁵⁷

⁵⁷ J. KR. FRANCESIA, *Don Mihael Rua*, Turin 1911, str. 6.

SKLEP

Za sklep bi vam rad ponovil, kar sem zapisal v pismu z dne 24. junija 2009 z naslovom *Spomin na don Ruo*. Tam sem vam dejal, da hočemo preživljati leto 1910 kot *duhovno in pastoralno pot*. Da bi leto, posvečeno prvemu don Boskovemu nasledniku, obrodilo sad, sem vam ob koncu v pismu nakazal »nekatero pozornosti, ki jih je treba imeti pred očmi pri načrtovanjih za prihodnje leto v osebnem, skupnostnem in inšpektorialnem življenju«.

Prva pozornost mora veljati krepitvi dejstva, da smo zvesti učenci Jezusa, ki je bil don Bosku vzor, ter odkriti pota, da bomo ohranjali **zvestobo posvečenemu življenju**, s konkretnim povabilom, da bi zajemali pri študencih življenja učenca in apostola in pri vsakdanjih virih zvestobe poklicu: pri Svetem pismu po metodi »lectio divina« in v evharistiji pri maši, pri adoraciji in pri pogostih obiskih.

Druga pozornost nas mora spodbuditi, da prevzamemo držo don Rue, ki je, poslan v Mirabello, strnil nasvete, ki jih je dobil od don Boska, v en sam izraz: »V Mirabellu bom skušal biti don Bosko.« Ves don Bosko pa je skrit v **konstitucijah**. Postajati don Bosko dan za dnem je prav tisto, kar nam konkretno nakazujejo konstitucije. Posebno pričevanje prvega don Boskovega naslednika me spodbuja, da vas v tem letu povabim, posebno ob duhovnih vajah, da ponovno odkrijete pomembnost in duha naših salezijanskih konstitucij ter ponovno razmislite o svojem osebnem načrtu življenja s posebnim ozirom na četrto poglavje: poglavje, ki se tiče našega poslanstva in nosi naslov »poslani k mladim«.

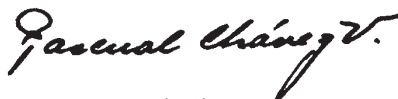
Ko sem vas na tretjem mestu spomnil, kako je don Rua, gnan od gesla *Da mihi animas*, sprožil ogromen polet salezijanskim misijonom, sem vas povabil, da ga posnemate v predanosti, odgovorite na potrebe mladih in iščete primernih pastoralnih poti, da jih dosežete z oznanjevanjem evangelija. Don Ruov apostolski polet nas zato sili, da v tem letu poiščemo konkretne oblike za **evangelizacijo mladih**. To je od nas zahteval drugi sklop 26. VZ-a; tudi vezilo za leto 2010 nam predlaga, naj se damo vključiti v nalogo evangeliziranja kot salezijanska družina, katere prepričan pospeševalec je bil don Rua.

V tem letu duhovnikov glejmo vsi na don Ruo tudi kot na vzor salezijanskega duhovnika. Ponovno odkrijmo in poglobimo njegovo identiteto,

ki ob duhovniški službi obsega duhovno gorečnost in pastoralno navdušenje z značilnostjo izkušnje posvečenega življenja.

Kristusov Duh naj nas spodbuja na naši poti pastoralne preнове, Marija Pomočnica naj nas podpira pri apostolskem prizadevanju. Don Bosko pa naj bo vedno naš vzor in naš vodnik.

Prisrčen pozdrav v Gospodu

A handwritten signature in black ink, reading "Pascual Chávez V." in a cursive script.

Pascual Chávez V.

vrhovni predstojnik

**Molitev, s katero naj bi dosegli razglasitev
blaženega Mihaela Rue za svetega.**

Vsemogočni in usmiljeni Bog,
na stopinje svetega Janeza Boska
si postavil blaženega Mihaela Ruo,
ki je posnemal njegov zgled,
podedoval njegovega duha
in širil njegove ustanove.
Ko si ga z razglasitvijo za blaženega
povzdignil na čast oltarja,
okrepi njegovo priprošnjo za vse,
ki se mu priporočajo,
in pospeši njegovo razglasitev za svetega.
To te prosimo na priprošnjo Marije Pomočnice,
ki jo je on ljubil in častil s sinovskim srcem,
in po sredništvu Jezusa Kristusa, našega Gospoda.
Amen.